

Kalaallit Nunaanni timersorneq

Siunissami atortussanut timersorfissanut
aalaffiusinnaasunullu innersuussutit

Juulip qeqqata 2025 / Peter Forsberg, Frederik Petersen
og Evald Bundgaard Iversen



Idrættens
Analyseinstitut

SDU

Kalaallit Nunaanni timersorneq
Siunissami atorussanut timersorfissanut
aalaffiusinnaasunullu innersuussutit

Allaaserinnittut
Peter Forsberg, Frederik Petersen aammalu Evald
Bundgaard Iversen (CISC)

Ilanngussisut allat
Allan Ørskov Boserup, Birgitte Westerskov Dalgas
& Jens Høyer-Kruse

Aaqqissuisoq
Kirsten Sparre

Illooraasoq
Katja Høiriis

Suliarittitsisoq
Timersoqatigiit Kattuffiat

Naqitaq
1. naqitaq, Aarhus, Juulip qeqqata 2025

Saqqaa
Timersoqatigiit Kattuffiat

Saqqummersitami assit
Timersoqatigiit Kattuffiat allanik
allassimasooqanngikkaangat

Akia
Saqqummersitaq akeqanngitsumik
aaneqarsinnaavoq uani www.idan.dk

ISBN
978-87-94468-66-4 (pdf)

Saqqummersitsisoq
Idrættens Analyseinstitut
Frederiksgade 78B, 2.
DK-8000 Aarhus C
T: +45 3266 1030
E: idan@idan.dk
W: www.idan.dk

Issuaasoqassaguni paasisutissat
suminngaaniit aaneqarsimanersut
erseqqissaatigineqartariaqarpoq.

Ilinniartitsineq

Aallaqqaasiut	3
Misissuinermi periuserineqartuq	4
Peqataasuniit innersuussutit	5
Aallutamat najoqqutassiassat pitsaasut nalinginnaasumik inner- suussutigineqarput	6
Aallutat pitsaassusissaasa eqqumaffigineqarnerulernissaat inner- suussutigineqarpoq	9
Nunatsinni timersorneq pillugu ilisimasatut paasisutissatullu tunngavigineqartut	12
Imm. 1: Nunatsinni timersornikkut ilisimareertariaqakkat	12
Meeqqat inuusuttullu timersoriaasiat.....	12
Inersimasut timersoriaasiat.....	14
Nunatsinni innuttaasut nunamilu sumiiffii	16
Timersornerup aningaasaqarnera	18
Inatsisartut inatsisaat timersornermut timigissarnermullu tunn- gasooq	20
Atortussat pillugit periusissiaqarnerup pingaaruteqassusia ..	21
Imm. 2: Nunatsinni kommuneni timersornikkut atuuttut	22
Avannaata Kommunia	23
Kommune Kujalleq	26
Kommune Qeqertalik	29
Qeqqata Kommunia	32
Kommuneqarfik Sermersooq	36



Idræt i Grønland

Allaqqaaasiut

Timersoqatigiit Kattuffiat sinnerlugu misissuinerit inerne-
rinik una nalunaarusiaq imaqarpoq, suliarinnittuullutik
Idrættens Analyseinstitut (Idan) aammalu Center for forsk-
ning i Idræt, Sund og Civilsamfund (CISC) Syddansk Universi-
tet’imiittoq.

Misissuisoqarneratigut Timersoqatigiit Kattuffiata kissaati-
gaa tamakkiisumik ilisimallualernissaa nunatsinni timersor-
nermut atorut suut pigineqarnersut, aammalu innuttaasut
pisariaqartitaannut naapertuunnersut. Tamatuma saniatigut
kommunet atorutunik atuinissaminut ineriartortitsinissa-
minnullu periusissinissaannut sumiiffinnillu timersorfi-
galugillu aalaffiusinnaasunik peqalernissaannut Timersoqa-
tigiit Kattuffiata ikorfartorusuppai,

Misissuineq aasami 2024imiit aasaq 2025 tungaanut
ingerlanneqarsimavoq. Kommunenut tallimaasunut
tunngasuuvooq aammalu Kalaallit Nunaannut paasisassarsi-
ortoqarsimalluni, tassani kommuneni timersornermut sunn-
giffimmullu qitiusumik suliaqartuusut Idan’imiit aammalu
CISC’miit apersorneqarsimapput. Misissuineq aallaavigalugu
nalunaarusiami saqqummiunneqarput innersuussutit arlal-

lit, atorut atorlugit qanoq amerlanerit timiminnik aalatin-
neqarsinnaanerit tunngassuteqartut.

Nalunaarusiaq makkununga immikkoortiterneqarsimavoq:

- Siulliullugu **timersortartunut innersuussutaasartut**
saqqummiunneqarput kalaallit amerlanerit timiminnik
atuinerulernissaat anguniarlugu kiisalu tulluuttunik
atorluarneqarsinnaasunillu timersornermut atortoqa-
lerniassammata.
- Tullinguullugit misissuineri ilisimalikkat nalunaar-
suutitaasullu toqqammavii nassuiaatigineqassapput.
Tassani Immikkoortoq 1’imi **timersornikkut timillu**
aalatittarneratigut ileqquusut, taavalu Kalaallit Nuna-
anni immikkut atukkatut toqqarneqarsimasut kiisalu
timersornerup tungaatigut najoqqutassat eqqumaffigi-
neqarput, immikkoortumi 2mi **kommuneni tallimaasu-**
ni timersornermut tunngasut eqqumaffigineqartut
atorussanut tunngatillugu aammalu timersornermut
tapiissutaasartunut tunngatillugu.



Idrættens Analyseinstitut

Misissuinermi periuserineqartoq

Ilisimasat assigiinngitsorpassuit pineqarput, sukarsuarnut sisamanut agguaanneqarsinnaasutut immikkoortinneqarsinnaasut:



Sukaq 1: Innuttaasunik ilisimanninneq

Nunatta Naatsorsueqqissaartarfianeersut kisitsisit aallaavigalugit innuttaasut katitigaanerat ineriartornerat, inuussutissarsiutigut aningaasarsiutigullu inissisimanerat kommunet, illoqarfiit nunaqarfiillu akorngannut agguataarlugit.



Sukaq 2: Ileqqoralugu timersoriaatsit aalariaatsillu

Idans-ip meeqqanik inuusuttunillu (2015 aammalu 2019imi) immersugassanik apersuilluni misissuina aallaavigalugu aammalu CISC’p paasiniaariaatsit assigiinngitsut atorlugit paasissutissanik katersinera aammalu itisiliilluni paasiniaalluni misissuineri suliniummut ’Nunarput Aalanerulertillugu’-mi apersorneqartunit 14iniit utoqqaaner-nut peqataaffigineqartumik aallaaveqarlutik. Timersortartuunerup aalallunilu ileqqorineqartut pillugit paasisaqar-titsilluarsimavoq, taamaasillunilu ineriartornerata oqaluttuassartaa malinnaavigineqarsinnaasimalluni.



Sukaq 3: Aningaasaqarneq, atorlut aaqqissuussaanerlu

Idans’ip siornatigut nunatsinni timersornermut tunngatillugu misissueqqissaarneranit aallaaveqarpoq (kinguller-mik 2018) kommunet ikiorsiullugit misissuinerit eqqortuunersut nalilersuiffigeqqissaarneqarsimallutik. Aningaasatigut nalunaarsuutit aningaasanut inatsimmiit, Timersoqatigiit Kattuffiata ukiumoortumik nalunaaruta-aniit aammalu ESGmiit kommunenilu kontoplaneniit aaneqartarsimapput. Kommune-timersuutitut atorlutut tapiisarnera aamma paasiniane-qarsimavoq timersoqatigiiffinnullu tapiissute-qartarnerinut malittarisassai misissorneqarsimallutik.



Sukaq 4: Ingerlatsineq, aqutsineq atorlunillu atuineq

Kommunenit tamani illoqarfinni annerni paasisassarsiornerit aallaavigineqarput. Tassani kommuneni atorfillit ti-mersornermut akisussaasuusut ulluinnarni ingerlatsinerat, timersornermut atorlut, aammalu ajornartorsiutaasut periarfissaasullu pillugu apersorneqarsimapput. Timersortarfinni pisortaasut timersortarfinni kaajallaaqatigineqaatigalutik apersorneqarsimapput kikkut atuisu-nerat, atornerqarnera aammalu aserfallatsaaliinissamut iluarsartuussinissamullu tunngasut pillugit. Apersuiner-nit paasissutissat pissarsiat, nalunaarsukkanik ilaartorlugit, kommuneni politikkit aammalu 2015imiit amigartoorutaasut kiisalu aserfallatsaaliiner-mut pisariaqartitat ingerlanneqarsimapput Ilinniartitaaner-mut, Kultu-reqarnermut, Timersornermut, Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmiit.

Sukaq 3 aamma 4mut tunngatillugu paasissutissanik katersiniarneq aporfissaqartarsimavoq.

Sukaq 3mi anguniagaasimavoq timersornermut atorlut 2018miilli atorlutunut tunngatillugu aningaasaqarnermullu paasissutissar-taanik nutarterinissaaq, kommunenullu attaveqarneq kinguaraluttuinnarsimagami, akissutigineqartullu pitsaassusaat assigiinn-giaartorujussuusimallutik. Aningaasaqarnermullu tunngatillugu Nunatta Naatsorsueqqissaartarfianiittut kisitsisit assersuukku-minaassimaqaat kommunet assigiinngitsumik kontereeriaaseqartaramik.

Sukaq 4 kommunet tamaasa tikeraartussaagalarlugit illoqarfimmut pingaarnerrinnarmut tikilluni apersuinissaaq kisimi pisin-naasimavoq. Kommuneni arlalinni timersornermut tunngatillugu ingerlatsiviit illoqarfinnut ataasiakkaanut siammarneqarsima-gamik, taamaattumik ataatsimoorussamik tamakkiisumillu nalunnginnilernissaaq ajornartarsimalluni.

Timersornermut tunngatillugu tamakkiinerusumik ilisimannilernissamut nalunaarusiaq iluaqutaqaaq, tamakkiisumilli ilisiman-nilernissamut naammagani. Sammineqartut arlallit siunissami sukumiinerusumik misissuiffigineqarnissartik pisariaqartikkamik-ku iluaqutaassagaluaqaat ilisimasaqarfigilernissaat.

Atuisunut innersuussutit

Misissuinerit aallaavigalugit Idaqn aammalu CISC kommu-nenut arlalinnut, Ilinniartitaaner-mut, Kulturimut, Timersor-nermut, Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmut ator-torisaqarfinnnullu ataasiakkaanut. Innersuussusiorsimapput.

Kalaallit Nunaannimi timersornermut atortoqarnissamut periusissiaqarluni suliaqarnissamut tapersersuinissaaq suliami siunertaavog, kalaallit amerlanerpaat timiminnik atuisalerniassammata, timersornermilu atorlut pitsaasut tulluuttullu pigineqalernissaat qulakkeerneqarniassammata.

Atuisut killiffiisa sumiinneri

Innersuussutit atuisunut eqimattanut marlunnut avinneqar-simasunut tulluuttuupput, taakkua marluullutik timersor-nermut atorlut assigiinngitsutigit sunniuteqarfigisarpaat:

- 1. **Qaffasissumi inissisimaffik**, aaqqissuussaasumik ilusi-lersugaasumillu najoqqutassaqaartitsisut (naalakkersu-isoqarfik kiisaslu kommuneni Timersoqatigiit Kattuffian-nilu qaffasinnerpaamik aalajangiisartut)
- 2. **Iliuuseqartutut inissisimaffiusoq**, ingerlatsinermik aqutsinermik aammalu ulluinnarni atorlut atuisut (atorfillit, kajumissutsiminnilu suliaqartartut timersor-tarfinni, kommuneni aqutsisut aammalu Timersoqatigiit Kattuffianni sulisut)

Innersuussutit eqqumaffigalugit

Innersuussutit immikkoortunut pingasunut pingaarnertut aallaaveqarput, timersornermut atorlutunut pingaaruteqar-luinnartunik:

- Aningaasaqarneq
- Aserfallatsaaliuineq
- Ingerlanneqartullu

Iliuuseqartutut inissisimaffiusoq ullumikkut aningaasaqar-nermut aserfallatsaaliuinissamullu tunngasunik eqqumaffi-ginninnerorpasippoq, aallutat inissaqartinneqannginnerul-lutik. Ingerlatassat peqatigiiffinnut ingerlatsisunullu allanut isumagisassanngortinneqaannartarput, tamannali aporfe-qartitsisinnaasarpog kalaallit timersornerulissagunik atorlut tamatumunnga iluaqutaasussaammata.

Taamaattumik innersuussutit oqimaatiginneruler-sitsinissamut siunertaasarpog taamaasilluni aningaasat aserfallatsaaliinerillu assigiimmik pingaarnersiorneqarsin-naaniassammata, ingerlatat ilanngullugit eqqumaffigineqar-nerulernissaat ilanngullugu.

Taamaattoqassappallu qaffasinnerusumi inissisimasut najoqqutassarsiortariaqarput sinaakkutaasinnaasunik, ull-luinnarni ingerlataqartunut tapertaasinnaasunik. Taamaat-tumillu aalajangiisartut qaffasinnerusumi inissisimasut inissisimaffimmik sumiinneranik eqqumaffiginnilluarnissaat pingaaruteqarpoq, ingerlatsinermut ineriartortitsinissamul-lu najoqqutassaqaartitsisuusussaagamik.

Pingaarnersuinerit pingaarnert

Timersornermut atorlutunut suliaqarnissamut tunn-gatillugu misissuineq aallaavigalugu qulinik inassute-qartoqarpoq. Tallimat qaffasinnerusumik inissisi-masunut tunngasuupput tallimallu ingerlatsillutik atuisunut tunngasuullutik.

Kommune-t atorlutullu arlallit suliaqarfigineqalereer-put, ilaat suli misillitarneqarsimanngitsut. Quller-paami inissisimasut najoqqutassanik pitsaasunik si-naakkusiornissaat pingaaruteqaaq, iliuuseqarlutik suliaqartut iliuuseqaannarsinnaaniassammata.

Misissuineq tunulequtaralugu aammalu Idan’ip CISC’llu timersuutitut tunngatillugu suliai aallavigalu-git ingammik pingaarnersuisoqarnissaa innersuus-sutigineqarpoq:

- **Innersuussut 1: Kommuneni tamani atortuqa-lernissamut periusissioortoqassasoq**
- **Innersuussut 2: Nunatsinni timersorneq pillugu ilisimasanik paasissutissanillu katersisuartoqas-sasoq**
- **Innersuussut 5: Timersornermut atorlut silami aallutaqartitsinissat pitsanngorsarfisus-saavaat**

Innersuussutit taakkua pingasut timersornermut atorlut pillugit suliaqarnermut tunngaviulluinnarput innersuussutit allat ilanngunnissaannut tapertaallu-arsinnaallutik.



Qullersatut inissisimasunut innersuussutit ingerlatanut najoqqutassaqaqluarnissamut tunngasutigut

Qullersatut inissisimasunut innersuussutit ingerlatsisutut inissisimasut atortunik atuilluarnerulernissaat tapersersussavaat, taamaalilluni aningaasaqarnikkut aserfallatsaaliuinikkullu atugarissaartoqarsinnaaniassammat.

Innersuussut 1: Kommuneni tamani ator-toqarnermut tunngatillugu periusersior-toqarli

Kommunet timersornermi atortunut tunngatillugu erseqqarissunik periusissiusapput. Naak Inatsisartut timersornermut timigissarnermullu tunngatillugu inatsisaatigut kommunet ukiumoortumik pilersaarusiortarnissaminnut pilersaarusiornissaminnut pisussaaffilerneqarualutik kommunet arlaalluunniit atortuminnut tunngatillugu periusissiaqanngillat. Arlalitsigut timersortarfiup piffissarititaannut tapiinermullu aalajangersakkanut innersuussissuteqaannartarput.

Periusissiap akissuteqarfisariaqarpai:

- Atortumut tunngatillugu suna siunertaanersoq?
- Aningaasaqarnermut, aserfallatsaaliuinissamut ineriartortitsinnissamullu tunngatillugu kommune qanoq pisussaaffitsigut inissisimasuuva?
- Timersornermut atortut atuisunut sorlernut tulluut-tuuppat?

Periusissiaq atortunut tamanut attuumassuteqartari-aqarpoq, eqimattakkuutaarnissaallu tulluussinnaavoq makkua malillugit:

- Inuttaqarneq: Atortut annerit sulisoqakkajuttarput, atortut atuarfinniittut sulisoqartannginnerusut.
- Piginnittuuneq: Kommunep atortuutai kommunemik aqunneqartarput, namminersortuusut siulersuisoqartartut, peqatigiiffiit kommuneniillu sinniisoqartitaasartut.

Kommune pingaarnertut/salliulluni tapiissuteqartartuuvooq kommunep namminersortuusullu pigisaannut, atortullu tamarmik pigineqartut innuttaasut timersor-nissamikkut timillu aalatinnissaatigut periarfissaqarnis-

saannut tapiissuteqartussaagamik. Periutsilli assigiinn-gitsuunissaat pisariaqarpoq, kommunet nammineerlutik aalajangiinnaagamik kommunemi timersuutinut atortunik ineriartortitsinnissaminnut, namminerisamik pigineqartut atortulersorneqarnerinut tunngasut siulersuisua akisussaaffigaaat.

Periusissiornermi alloriarnerit pingaaruteqartut:

- Timersornermut atortoqarnermut tunngatillugu kommunikkaartumik periusissioritsi.
- Illoqarfinni nunaqarfinnilu atortut tamaasa ataatsimoorussamik nalunngisaqarfignersigut, aamma timersuutitut nalinginnaasumik atorneqartartut nalerneqarneq ajortut ilanngullugit (soorlu atuarfinni ataatsimoorartfiit, katersortarfiit, kulturip illui).
- Atortut inuttaqartarneri pigineqarnerilu aallaavi-galugit immikkoortitersigut.
- Atortut ataasiakkaarlugit siunertaat, aningaasaqar-nerat, aserfallatsaalernerat, ineriartortinnissaat aammalu atuisut kikkuumersut nassuiaatilersorsigut. Atortut mikinerit nassuiaateqarfiginerat naanneru-sinnaavoq.
- Paasissiuutissat aammalu ininik sunik kissaateqar-toqarneranik pisariaqartitaqartoqarneralu aallaavi-galugit periusissiorarluni, soorlu una misissuisi-maneq atorlugu, ataavartumillu ilaartortarlugu.
- Innuttaasut, peqatigiiffiit allallu atuisut akuliutis-sigut, atortoqarnermut periusissiorinissaq tamatigo-ortumik ineriartortillugu – peqatigiiffiit ilasortaann-gitsut ilanngullugit.
- Misilittakkanik paarlaasseqatigiittoqarsinnaann-gortissiuk, timersortarfiit inuttalersorneqartarneri, kommunet piginnittullu assigiinngitsut akornnganni naapitsiffiusumik.
- Periusissiaq ukiumoortumik nutarterneqartarli.



Innersuussut 2: Ilisimasat paasissutissallu nunatsinni timersornermut tunngasut katersorneqartuarlik

Misissuinerup ersersippaa, nunatsinni timersorner-mut tunngasut pillugit ilisimasanik paasissutissanillu pissarsinissaq ajornakusoortartoq. Siunnersuutigineqartut ataatsimoorullugit katersorneqarnissaat amigaataavoq (soorlu atortut aammalu kommunet timersornermut aningaasatigut tapiissuteqartar-nerat) aammalu 'atuinerit' (soorlu inniminniinerit, timersuutinik atuinerit, timersornermut peqataanerit aammalu peqatigiiffiup ilaasortai). Nalunaarsukkat kommunemiit kommunemut assigiinngitsuugamik pissarsiassaakkajunnatillu.

Timersornermut tunngatillugu periusissiorluni suliaqarneq pitsanngorsaaffigiinarlugu ataatsimo-orussamik nalunaarsugaateqarnissap angujartuin-narnissaa sulissutigineqartariaqarpoq, tamakkiisumik ilisimasaqarfigneqalarniassammata, uani misissui-nermi pilersissimasat. Isertut anillattullu eqqumaffi-ginissaat pisariitsumik aaqqissuunneqarsimassaaq, kommunet, illoqarfiit, inoqarfiit annerulaartut, nunaqarfillu akornnganniittut paasiuminartunngortil-lugit.

Ilummut tunngasortaat:

- Nunatsinni timersornermut atortut amerlassu-saat suussusaallu
- Timersornermut tamakkiisumik aningaasar-tuutaat
- Ingerlatsinermit iserfallatsaaliuinermullu aningaasartuutit kommunet, illoqarfiit inoqarfiil-lu annerusut akornnganni agguataarneqarsimasut
- Timersoqatigiiffinnut tapiissuteqartarnermut aningaasartuutaasut.

Silammut tunngasut:

- Peqatigiiffinni ilaasortat amerlassusaat (min-nerpaamik kattuffiit ilaasortaasa amerlassusaat, nassuiaateqarnerukutsoorsinnaavorli)
- Inniminniinerit timersornermilu atortunik anner-nik atuinerit atorneqartartuusinnaapput.

Nittartakkamut ataatsimoorunneqartumut nalunaar-suutit paasissutissallu katersorneqarnissaat inner-suussutaavoq, atuisut tamarmik ilisimasanut nutar-terneqarsimasunut takunnissinnaalersillugit. Tassani aamma katersorneqarsinnaassapput:

- Tapiissuteqarnissamut malittarisassat kommu-nenut, illoqarfinnut nunaqarfinnullu atuuttut
- Kommunemut ataasiakkaanut atortunut tunnga-tillugu politikkeqarnissaaq.



Innersuussut 3: Timersorfiit atortulluunniit annerit pivusorsior tumik aningaasatigut toqqammavilersissigit

Timersorfinnut atortunulluunniit aalaakkaanerusumik aningaasaqarnikkut atugaqartitsilernissap qulakkeerneqarnissaa pisariaqartinneqarpoq. Aningaasaqarneq initoorujussuuvoq – ingammik atortuni sulisoqarfiusunut tunngatillugu.

Tunuliaqutaq

Namminersortunit pigineqartut atortunut aningaasaqarneq namminneq isumagisarpaat, illuatungaali timersortarfinni pisortaausut siulersuisullu nukinnik atuingaartartut isertitassarsiornerminni, soorlu attartortitsinermikkut aammalu sumiiffinni ataasiakkaani timigissartarfiup ingerlanneqarnissaaanut tunngatillugu. Atortut nammineerlutik aserfallatsaaliniarsarisarpaat aningaasanik sipaarniarlutik. Kommunemiit taperneqarnissartik pinngitsoorsinnaanngilaat, nalinginnaasumik peqatigiiffiit atuinerannut matussusiinerusarmata.

Kommuneni atortut kommunemi missingersuutitut ataatsimoortunut ilaatinneqartarput. Taamaattumillu timersortarfinni pisortanut aningaasaqarniarneq inituallaarneq ajorpoq, nalusarpaalli missingersuutit assigiiaartut imaluunniit aningaasartuutissat allanngorartut nalimassarneqassanersut.

Misissuinerit takutippaat, timersortarfinni pisortat siulersuisullu aningaasaqarniarneq assut pimoorutta-

raat. Taamaammallu atortunut eqqumaffiginninnissaq arlalitsigut pingaarnersiorneqakkajunneq ajorluni.

Taamaattumik innersuussutigineqarpoq, qaffasinnerusumik inissisimasut aningaasaqarnermut tunngatillugu akisussaaffimmik tiguserusariaqartut, atuisutut inissisimasut atortunut ineriartortitsinermullu tunngasunut eqqumaffiginninnerulersinnaaniassammata.

Imaaliortoqarsinnaavoq:

- Atortut annerit tamakkerlugit aningaasaqarnerat tamakkiisumik nalunngisaqarfigilersiuk (kommunenit namminersortunillu pigineqartut) – maannakkorpiaq imminnut assersuutigineqarsinnaanngimmata.
- Tamakkiisumik nalunngisaqaleneq atorlugu iliuuseqarlutik inissisimasuusut pivusorsiornerusunik missingersuusiornissaannut ikiorsigit, taakkunani aserfallatsaaliuinissaq iluarsartuussinissarlu ilanngunneqassagaangata.
- Aallussisoqarnerulersitsigitsi – soorlu atortut nutaanik aallutaqarsinnaanissamut aqutissiuisut pitsanngorsaataasulluunniit pilersillusigit.
- Atuisut akiliisalersinnaanissaat eqqarsaatigisiuk, aamma peqatigiiffinnut tunngatillugu, taakkumi atortut akeqanngitsumik atukkajuttarmatigit. Atuisoqarnerulersitsisinnaavoq ingerlatsinissamut ineriartortitsinissamullu aningaasasaqarnerulersitsisinnaalluni. Sunngiffimmi pas’sinik peqalernissamut ilanngussigitsi, innuttaasut akissakinnerusut peqataasinnaasuaannalersillugit.

Innersuussut 4: Aserfallatsaaliornissamut silamullu tulluarsaanissamut pilersaarusiortitsi

Aaqqissuussamik iliuuseqartarnissaq pisariaqartinneqarpoq timersornermut atortut pitsaassuseqarnissaat qulakkeerniarlugu silamullu tulluarsarniarlugit.

- Kommuneni atortut kommunemi sanaartugaatinut ilanngullugit aserfallatsaaliorneqartarlutik.
- Atortut nammineq pigineqartut namminneq aserfallatsaaliornissartik isumagisarpaat arlalitsigullu naammattunik aningaasasaqartinneqarnissaat ajornartorsiutaasarsinnaasarluni.

Uuma misissuinerup takutippaa, atortut amerlasuut aserfallatsaaliorneqarnissaminnut kinguaattooqqasut assullu nungullarsimasut. Nuna tamakkerlugi aserfallatsaaliortitsinissamut pisariaqartitat allattorsimaffiat tamakkiisoq kingulleq 2015iminngaaneersuuvoq, taamatumik ullumikkut tamakkiisumik ilisimannilernissamut paasissutissanik amigaateqartoqarpoq. Assersuutitut taaneqarsinnaavoq nunap qeriunaannartup aannera timersortarfiusunut atortunullu ajornartorsior tilsilersimasoq.

Sulisut siulersuisullu atortut akisussaassuseqartumik aserfallatsaaliorneqarnissaat pimooruppaat, suliasarli annertoqaaq, suliasanut aallanut akorngutaalertartoq, soorlu atortunik aallussisoqarnerulernissaanik suliniuteqarnissamut aporfusarami.

Imaaliortoqarsinnaavoq:

- Timersortarfiit timersornermulluunniit atortut aserfallatsaaliorneqarnissaannut pilersaarut nutarterneqarli, pivisunngortinneqarnissaaalu isumagisiuk. Nuna tamakkerlugi aningaasaliissutaasartunut qinnuteqarnissaq ilanngussiuk, kommunimmi tamarmik iluarsaassinissaminnut tassunga qinnuteqarsinnaasarmata.
- Timersornermut atortut aserfallatsaaliorneqarnissaat pingaarnersiorneqarnissaat isumagisiuk, suliasallu suliarineqarnissaat malinnaaffigisuarsiuk.
- Timersornermut atortut kommunet nalinginnaasumik sanaartukkat aserfallatsaaliugassaannut ilanngussigit.
- Timersornermut timimillu aalatitsinissamut pisariaqartinneqartut kvadratmeterit qassiunersut eqqarsaatigiuarsiuk. Nunatsinni silap pissusiata ingerlatsineq aserfallatsaaliorneqarli akisutittaqaq, taamaattumik atortut pioreersut pitsaanerpaamik atorluarneqartartussaapput. Atortut nutaat pilersinneqarnissaat ingerlannissaallu akisusarput, taamaattumillu aatsaat pisariaqartinneqaraangata pilersinneqartassallutik.
- Atortut annerit ikorfartorsinnaavasi aserfallatsaaliornissamut pilersaarusiortarnikkut, aammali aallutassanut piffissaqartoqarlunilu akissaqartoqarnissaa aamma isumagisariaqarparsi – ingerlatsinermuinnaanngitsoq iluarsartuussinerinnaanngitsumullu.



AscentXmedia/Getty Images

Innersuussut 5: Timersornermut atortut silami aallussisarnissamut pitsanngorsaataassapput

Timersornermi atortut kalaallit timersornissaannut timiminnillu atuillutik aalasarnissaannut pingaaruteqaqat, misissuinerilli takutippaa, arlallit atortooreersut avataatigut assut aallussilluartartuusut – soorlu pinngortitamik, suliar tornerminni imaluunniit suliasaasunik suliaqartarnermikkut.

Pinngortitami aallussisinnaasarnert nunatsinni kalaalliussutsimut pingaarutilimmik ilaalluinnartuupput. Taamaattumik timersornermut atortut silami inuuner-mut pinngortitamilu aallutanut tapertaalluinnartuusari-aqarput.

Imaaliortoqarsinnaavoq:

- Atortut pinngortitarlu atatilarsigit: Timersornermut atortut annerit ilami atugassanik ilaartorsigit, soorlu ingerlaarfiliornikkut pisuttarfiliornikkulluunniit, pinngortitami aallutanut tunngaviliisinnaaniassammata.
- Pinngortitami aallutarineqarsinnaasat nalunaarsorsigit, pisuttarfiit, ingerlaartarfiit avatangiisinilu qanittumi tulluuttut suuneri nalunaarsorlugit.
- Pinngortitami aallunneqarsinnaasut tapersorsorsigit, soorlu anorimut oqquiffiortoqarneratigut, issiaarfiliortoqarneratigut, perusersartarfiliornikkut, imerfiusinnaasunik pilersitsinikkut aammalu pisuttarfiit qullilersornerisigit imaluunniit sumiiffimmi aallutassani qullilersuinikkut.

Allussillutik inissimasunut innersuussutit suuneri eqqumaffigi-nerulernissaat

Aallussillutik inissimasunut (soorlu timersortarfinni pisortanut, atortunilu assigiinngitsuni sulisuusut) aningaasaqarnermut aserfallatsaaliuinissamullu tunngasunik eqqumaffeqarnerupput, aallunneqartartut arlalitsigut eqqumaffigineqannginnerusartut. Innuttaasut amerlanerit timiminnik atuinerulissappata aallussititsuusumik atortoqalernissaq pingaaruteqartorujussuuvog, ingammik innuttaasunut peqatigiiffinnut aaqjissuussaasumilluunniit neqeroorutaasunut peqataasanngitsut eqqarsaatigigaanni.

- Assigiinngitsunik aallutsitsisoqalernissaanut akisussaaffiginneq assigiinngitsunut inissinneqarsinnaavoq:
- Timersornermut atortuni annerni sulisulinni atorfillit aallutassanut isumaginnittarsinnaapput.
 - Atortunik inuttaqartanngitsuni akissusaaffik allani atortuniisinneqarsinnaavoq, kommunemi ingerlatsivinni imaluunniit aallutamut sulisuusumut, illoqarfinni annerni aallutassanut assigiinngitsunik aallussisartuniilluni, kommunemi ingerlatsivimmi imaluunniit aallussinermi suleqataasumi, illoqarfinni annerni tamakkuninnga suliaqartuniilluni.

Kommunet atorfilimmik akisussaasuusussamik toqqaasariaqaraluarput, taassuma aallussinermi inissisimaaffiit assigiinngitsut atortunut tunngasuusut malinnaaffigisinnaallugillu suliaqarfigisinnaalluarmagit.

Innersuussut 6: Atuisutut eqimattaniittuusunut arlalinnut inissaqartitsigitsi

Timersornermik atortut ullumikkut peqatigiiffinni ilaasortaasuniinnaq atorineqarnerusarput ingamik futsal, assammik arsarneq, volleyball, sulorarnerlu eqqaassagaanni. Timersornermut atortunik atuinissamut peqatigiiffiit amerlanerpaataasa aallutassatut akunnerit pigineqartut ulluinnarni pingasuniit sapaatillu akunnerata naaneraneersuusut atornerusarpaat. Peqatigiiffiit ulluinnarni nal. 15 kingorna sapaatillu akunnerata naanerani atuisuunerusarput.

Timersortarfiit attartorneqarnerisa agguataarneqarnerini arlalitsigut siornaammat atuisimasunut agguataarinernut qulakkeerinnittarput aalaakaatitsillutillu, taamaallutilli atuisussaagaluit nutaat mattuttarlugit.

Agguataarinneriaatsit atorneqartartup allangortinneqarnissaa pingaaruteqarpoq, innuttaasut amerlanerit atortunik atuisinnaanngortinniarlugit. Kommunet atortullu pisarnerniit siamasinnerusumik eqqartarnermikkut aalluttakkallu pingaarnersiorneqarneritigut ingammik piffissap aalajangersimasup iluani attartuisitsinissaq eqqarsaatigalugu.

- Imaaliortoqarsinnaavoq:
- Kaammattuisoqalersinneqarli timersoqatigiiffiit peqatigiiffiisa avataaniittunut aamma tapiisalerikkut, soorlu nalinginnaasumik timimik aalatitsilersitsisartunik aallutaqartartut tapiiffigisalerneqisigut.
 - Kommune suleqatigineqarli ulluunerani akunnerit atorluarneqartarnissaat anguniarlugu, soorlu timiminnik atuisinnaanngoqqinniartunik sungiusaannut utoqqaalluunniit timigissartarnissaannut.
 - Piffissami pingaarnermi atuisunut nutaanut piffissaliigitsi. Sulisoqarnerani sulisut aallutaqartitsisinnaapput, peqataaqqaalersunut ajornanngitsumik peqataaffigineqarsinnaasunik aallussititsillutik.
 - Fitnessertatoqatigiittartussanik neqerooruteqaritsi imaluunniit hal'ip natiani allatut sungiusartitsillusi, tamanna inimi minnermi aamma neqeroorutigineqarsinnaavoq.
 - Pisuttuaqatigiittartunik, pisoqatigiittartunik, arpaqatigiittartunilluunniit aallartissigiti timersortarfimmiit aallartittartussanik.

Innersuussut 7: Atortunik atorluaaneruleritsi

Inniminniissamut immersortakkat atortunut aalajangersimasunut tunngasut takutippaat, peqatigiiffiit atuinerisa nalaanni ulikkaarlugu inniminniisoqartartoq (nal. 15-23 sapaatip akunneratalu naanerini). Danmarkimili misissuinerit takutippaat, inniminnikkat tallimararterutaat atorineqarneq ajortut – aamma piffissami atuiffigiumaneqarnerpaaffiani. Tamatuma takutippaa piffissami ulapaarfiusuni piffissap ilaani atortut atorineqarneq ajortut.

Misissuinerit takutippaat, inniminniinerit qanoq atorineqartigisarnerannik malinnaanerit assigiinngisatartorujussuusartut. Sumiiffiit ilaanni timersortarfimmi pisortaasut peqataasut qassiineri allattortarpai qanoq takuttoqartigisarnersoq malinnaavigiumallugu. Tamannalu kommune suleqatigalugu aallartisarneqarsimasinnaavoq.

Aamma periarfissaavoq atortut qanoq atorineqartiginersut paasiniallugu atuisut apersornerisigut, ima aperalu-

ni: Timersortarfik ulikkaaginnavittarpa? Aallussisartut amerlanerit piffissami tassani timersortarfik attartorsinnaalluaraluarpaat? Soorlu meeqqat minnerit timersortarfiup silinnerinnaa atorlugu assammik arsararsinnaassagaluarpat, taamaasilluni amerlanerit ataatsikkut timiminnik atuisinnaanngortinneqarlutik.

- Imaaliortoqarsinnaavoq:
- Inniminniilluni atuinerit taavalu qanoq atuisoqartiginera ilisimaarineqarlualersinnaammata. Aaqjissuussat malinnaaffigisigiti atuisullu oqaloqatiginerini nalunaarsukkat uppersaateqarilik.
 - Nalunaarsorsigiti kikkut piffissamik amigateqarnerisut – peqatigiiffiit akornanniunngitsog, allanili eqimattaasinnaasuni.
 - Atortorisat sulisoqartut sulisoqanngitsullu eqqumaffigisigiti, qanorlu atorineqartarnerisut malinnaaffigalugu.
 - Piffissamik atuinerpaaffiginarneqartumi timersortarfik agguataarneqarsinnaanersoq eqqarsaatigisilik, taamaasilluni amerlanerit ataatsikkut atuisinnaanngortinniarlugit.



Innersuussut 8: Ukiup nikerarnera atorluarsiuk

Inersimasut aalluttagaat arlalippassuit ukiup aalajangersimasup nalaani pisarput, kalaallillu aallussis- arnerisa inissisimaffia kiisalu aallunneqartut suuneri ukiup ingerlanerani nikerartartuupput. Timersuuti- ni arlalinni timersuutit peqataaffigineqartarneri nunatsinni pissartanngorniutivinnissaq sioqqullugu annertusisarpaq (GM).

Ukiuutillugu illup iluani sungiusarfissat pisariaqartin- neqarnerusarput, aasaanerani amerlanerit pinngorti- tamik atuinerusartut.

Imaaliortoqarsinnaavoq:

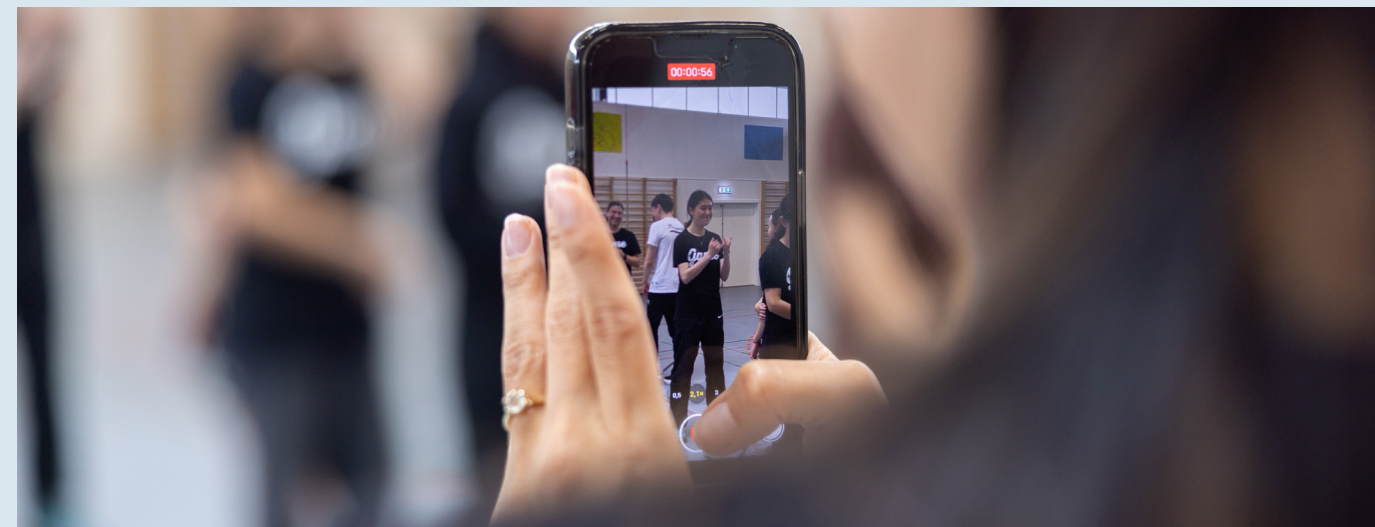
- Piffissat siaruartersigit sammineqartartut suut qaqugukkut sammineqarnerpaasarnersut qaqugukkullu ikilisarnersut aallaavigalugit.
- Piffissami atuiffiunnginnerusumi anngussiffigini- akkat allat atuisunngortinnissaat aallutassanil- luunniit nutaanik misileraasoqartarli.

Innersuussut 9: Timersorfiusinnaasut pillugit amerlanerit eqqumaffiginninnerulersissigit

Kalaallit timersoriaasiat timimillu atuinnerminni ileqqui suunersut misissuiffigineqarsimasut takutip- paat, meeqqat inuusuttullu 40 procentiisa eqqaminni timersuutit suuneri pillugit isummerneq ajortut. Imaappoq amerlasuut atortut ilisimasaqarfiginagillu atorneq ajorpaat, meeqqat inuusuttullu timersuutit piunerisa atorsinnaanerisalu ilisimalernissaat tulluut- tuusullu paasinissaat pisariaqartoq.

Imaaliortoqarsinnaavoq:

- Atortut peqatigiiffissinni atorneqarneq ajorput meeqqanut inuusuttunullu nalugunnaartissigit. Sumiiffiini naapissigit.
- Aallutassat taakkununga tulluuttut pilersissigit, peqatigiiffissinni atorneqarneq ajortut atorne- qartilerlugit.



Innersuussut 10: Timersortunut peqataaneq ajor- tut eqqumaffigisigit

Innuttaasut timersortartut amerlanerulissappata, taava timersornermut atortut piusut taakkununga tulluuttus- saapput. Ataani eqimattat timersortuunngitsut qanoq iliuuseqarfigineqarsinnaaneri kikkuneri allassimapput:

Niviarsiaqqat

Niviarsiaqqat nukappiaqqaninngarnik timiminnik atuinn- ginnerusarput.

- Unamminerit salliutinngit, toqqissisimanartunik peqatigiiffiusinnaasunik neqerooruteqartitsileritsi.
- Niviarsiaqqat peqatigalugit neqeroorutaasinnaasut ineriartortissigit soorlu suleqatigiikkaartitsinikkut.

Inuusuttut

Inersimasunngoriartuaarnissamut ikaarsaariartorfiusumi piffissami timersuutitut peqataanissaq appariaateqar- tarpoq.

- Sunngiffimmi inuusuttunullumi klubbit suleqatigalu- git inuusuttut peqatigiiffinni, akiliilluni aallutassan- ut imaluunniit nammineerluni aallunneqartartunit suleqateqaritsi.
- Pilersaarusiornermi inuusuttut peqataatissigit pigin- neqataasutut misigimaniassammata.
- Illoqarfinnut annernut nuussimasunut immikkut ittumik ilisarisimasaqalersitsilerniarlusi aaqqissuus- sigitsi.

Angajoqqaat meeqqallu

Angajoqqaat ileqqui meeqqanut sunniuttarput, taamaat- tumik ilaqutariit angajoqqaat meeqqallu peqataaffigisin- naasaannik timersoqataaffigineqarsinnaasunik pilersitsi- nissaq pingaarteqarpoq.

- Angajoqqaat meeqqatillu assersuutigalugu eqaarsaaqatigiissinnaanerit, qiteqatigiissinnaanerit arsaqatigiissinnaaneralluunniit neqeroorutigisigit.
- Ataatsikkut aallunneqarsinnaasunik, tassa inersima- sut meeqqallu ataatsikkut immikkulli aallutaqarsin- naanerit neqeroorutigisiuk.

Inersimasut

Inersimasorpassuit namminneq aallutaqartarput.

- Eqaatsunik neqerooruteqaritsit, soorlu timersor- tarfiup ammaneri taavalu inniminneneqqaarnani timersorfiusinnaasunik neqerooruteqaritsi.
- Silami eqimattakkuutaarluni sungiusaqatigiinnerit aaqqissuussigit, soorlu ammalortunngorluni sungi- usarneq imaluunniit arpaqatigiiaanik.
- Najukkami arpaffissanik cykel' erfissanilluunniit suliaqaritsi, nalunaarsorsigillu qanoq takitiginersut qanorlu oqitsiginersaq ilungersunartiginersorluun- niit allattarlugu.

Inuiaqatigiinni sanngiinnerit

Innuttaasunut sanngiinnerusumik inissisimasunut ti- mersorneq peqatigiiffiulersinnaasarpoq.

- Inuiaqatigiittut imaluunniit peqatigiiffittut ne- qeroorutigisigit timersuutit toqqissisimanartumik peqataatitsisumillu aaqqissuussaasut, najukkami tamakkua misilittagaqarfiulluarpata.
- Peqataasunut immikkut ilitersuisinnaasumik peqaleritsi, peqataaniartut ikorfartorneqartutut misigisimaniassammata, aallartinnerminniluunniit tapersersorneqartutut misigisimanerussammata.

Innuttaasut utoqqaanerisut

Utoqqaanerisut 55inik ukiulinnit utoqqaanerit timimin- nik atuinnnginnerusarput, timimilli atuinerit peqqinnar- tuupput.

- Peqatigiiffiit allallu tulluuttut peqatigalugit peqata- atitsiniarlusi suliniuteqaritsi.
- Timersortarfiup atorneqannginnerata nalaani uto- qqaanerisunut ulluunerani aallunneqarsinnaasunik neqerooruteqaritsi.

Nunatsinni timersornikkut ilisimasanik nalunaarsukkanillu toqqammaveqarnissaq

Innersuussutigineqartut nalunaarsuutini ilisimasanillu toqqammaveqarlutik suliaapput, misissuineq aallaavigalugu suliaallutik. – Ilisimasanik toqqammaveqarneq atorlugu nalunaarsuip sinnera suliaavoq marlunnullu avinneqarsimalluni:

- Imm. 1 Nunatsinni timersornermi ilisimasat toqqammavigneqartut aallaavigalugit suliaavoq. Innuttaasut timersornikkut timimin nillu atuisarnerat aallaavigalugu suliaalluni, Nunatsinni innuttaasut aammalu nunap immikkoortuani timersorne-
rup aningaasaqarnikkut inatsisitigullu toqqammavii aallaavigalugit.
- Imm. 2 Nunatsinni kommuneni tallimani timersuutaasartut suunerinik ilisarititsisuvuq. Tassani atortut timersonermullu
tapit aallaavigneqarlutik.

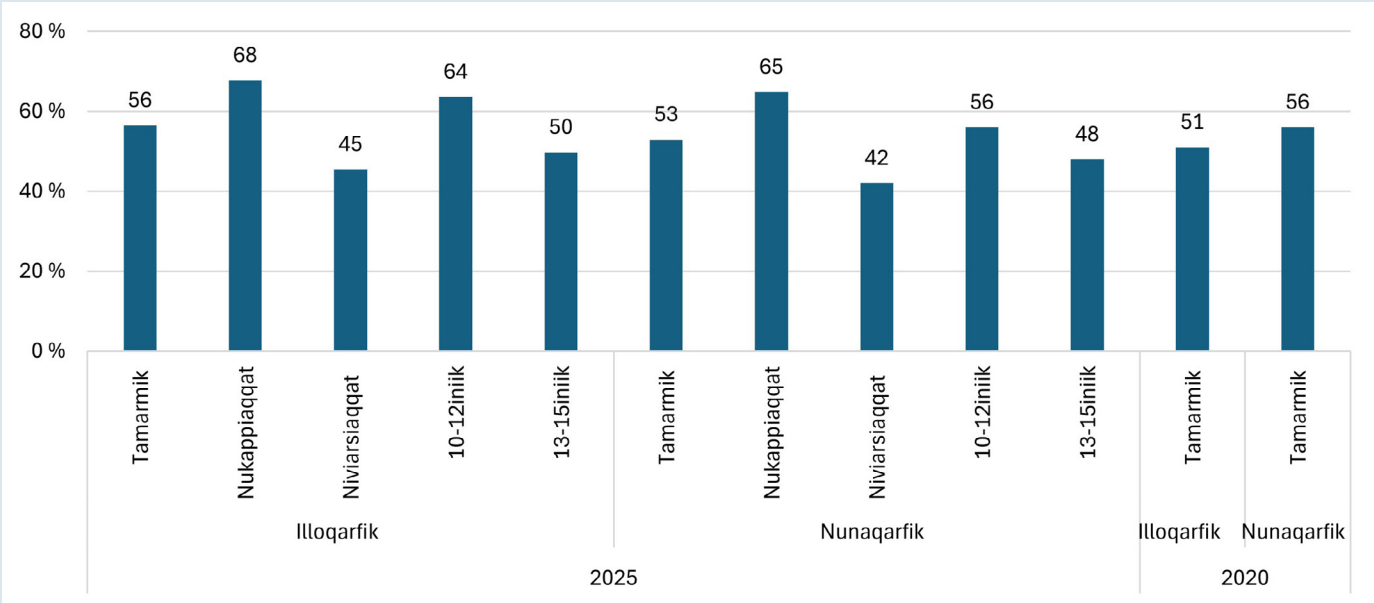
Imm. 1: Nunatsinni timersornerup tunuliaqutai pillugit ilisimasat

Meeqqat inuusuttullu timersoriaasii

Kalaallit meerartai 2025imi 10-15inik ukiullit timersornerup timigissarnerullu tungaatigut ileqqi suunersut pillugit apersorne-
qarput. Illoqarfinnut nunaqarfinnullu tunngatillugu peqataasarnert misissuinermi qitiutinneqarput. Illoqarfinni nunaqarfinnilu
aperineqartut affai nalinginnaasumik timersorlutilu timigissartartuullutik akissuteqarput, pingasuugaangamik pingajuat akisar-
toq timersortarsimagaluarluni maannakkut timersorneq ajorluni. Tallimaagaangamik ataaseq akissuteqartarpoq timersortar-
tuunani. Tassa 2015imi aammalumi 2020imi misissuinermit assingusorujussuarmik akissuteqartoqarpoq.

2015imi 2020imilu misissuinermi nivarsiaqqat nukappiaqqaninngarnik ikinnerusut timersortartuupput, 2025imi misissuinermi
kingullermi aamma taamatut inissisimapput. (Takuuk takussutissiaq 1). Ingammik 13-15iniik ukiullit nivarsiaqqat nukappiaqqal-
lu tamarmik timersorpiarunnaartarput. Illuatungaanili illoqarfinni nunaqarfinnilu meeqqat timersortarnerat annikitsuarsu-
armik assigiingissuteqarpoq. Nuuk 2025imi misissuinermi peqataatinneqanngilaq. Siusinnerusuklut misissuinerne Nuummi
timersortartut illoqarfinnut allanut sanilliullutik amerlanerulaartarput.

Takussutissiaq 1: Meeqqat timersortartut qassiunersut suaassusaannut, ukiuinut najugaqarfiinullu immikkoortiterlugit (pct.)



Tabelimi takutinneqarpoq apequtit ‘Nalinginnaasumik timersortarpit/timigissartarpit?’ akissutaasa immikkoortinneqarnerat. Akissutaasut tamarmiullutik
aammalu suaassutsimut ukiunullu immikkoortiterlugit inissinneqarsimapput illoqarfinnut (n=257) nunaqarfinnillu (n=379) naleqqiuttarlutik. Taakkua
sanisigut illoqarfinni nunaqarfinnilu kisitsit katinneri aamma takutinneqarput aamma 2020imut tunngatillugu. Aallerfik: Eske et al., 2025 & Eske et al., 2020.

Aallutat nuannarineqarluartut

Isikkamik arsarneq 2025imi aallunneqarsimasuni meeqqani
inuusuttunilu illoqarfinneersunit nunaqarfinneersunillu nu-
annarineqarnerpaajuvoq. Illoqarfinni meeqqat inuusuttullu
quliugaangata sisamat arstartarput, nunaqarfinni marluuga-
angata aappaa arstartartuusoq. Illoqarfinni nunaqarfinnilu
isikkamik arsaannermit tulluivoq arpanneq, pisuttuarter-
neq, futsal, nalunnguarneq, eqaarsaarnerlu aallunneqar-
nerpaasarput, peqataaffigineqartarnerili assigiinngesaaq
(takuuk takussutissiaq 2). Tassa 2015imi aammalumi
2020imi aallunneqartartut taakkua aamma nuannarineqar-
nerpaajusimapput.

Nukappiaqqat isikkamik arsarnerusarput, futsal’erlutik pini-
arlutilluunniit. Nivarsiaqqat pisuttuarnerusarput, arpallutik,
nalunnguarnutik eqaarsaarlutilluunniit – isikkamik arsaanne-
rup saniatigut. Suaassutsini marluusuni arpanneq qasuaalli-
sarnerlu assigiikkannersumik nuannarineqartuupput. (takuuk
takussutissiaq 2).

Aamma sumi najugaqarneq assigiinngissuteqarpoq.
Nunaqarfinni nivarsiaqqat pisuttuarlutillu arsarneq nu-
annarineruaat illoqarfinni nivarsiaqqanut sanilliukkaanni,
illoqarfinni qasuaallisarlutillu eqaarsaarnerlu aallunne-
rusaraat. Arpanneq, piniarneq, eqaarsaarneq qimussernerlu
nukappiaqqat nunaqarfinniittut aallunnerusarpaat, illua-
tungaani illoqarfinniittut nukappiaqqat assammik arsarneq
aallunnerusaraat.

Timersorneq nammineq ingerlatinngikkaanni peqatigiiffinni aallunneqartarpoq

Meeqqat amerlanerit ukiuni kingullerni nammineerlutik ti-
mersornerusarput – nunaqarfinni quliugunik arfineq pinga-

sut namminiissutiginerusaraat illoqarfinni pingasuugaanga-
mik marluk nammineerlutik timersornerusartut. Peqataasut
arfiniliugaangamik ataaseq peqatigiiffinni timersoqataasar-
poq, tamanna 2015imut aammalu 2020mut sanilliullugu
qaffasinnerulaarnerusimavoq.

Nukappiaqqat timersoqatigiiffinni peqataanerusarput nivi-
arsiaqqanut sanilliutillutik. Assigiinngissuseq taanna 2020mi
takussaangikkaluarpoq. 2020imimi nivarsiaqqat nukap-
piaqqaninngarnit nammineerluni aallutassanik aallussisar-
nerusimagaluarput, 2025imili nunaqarfinni nivarsiaqqanut
taamaallaat atuutilersimavoq.

Peqqutaasut peqataanissamullu aporfiusartut

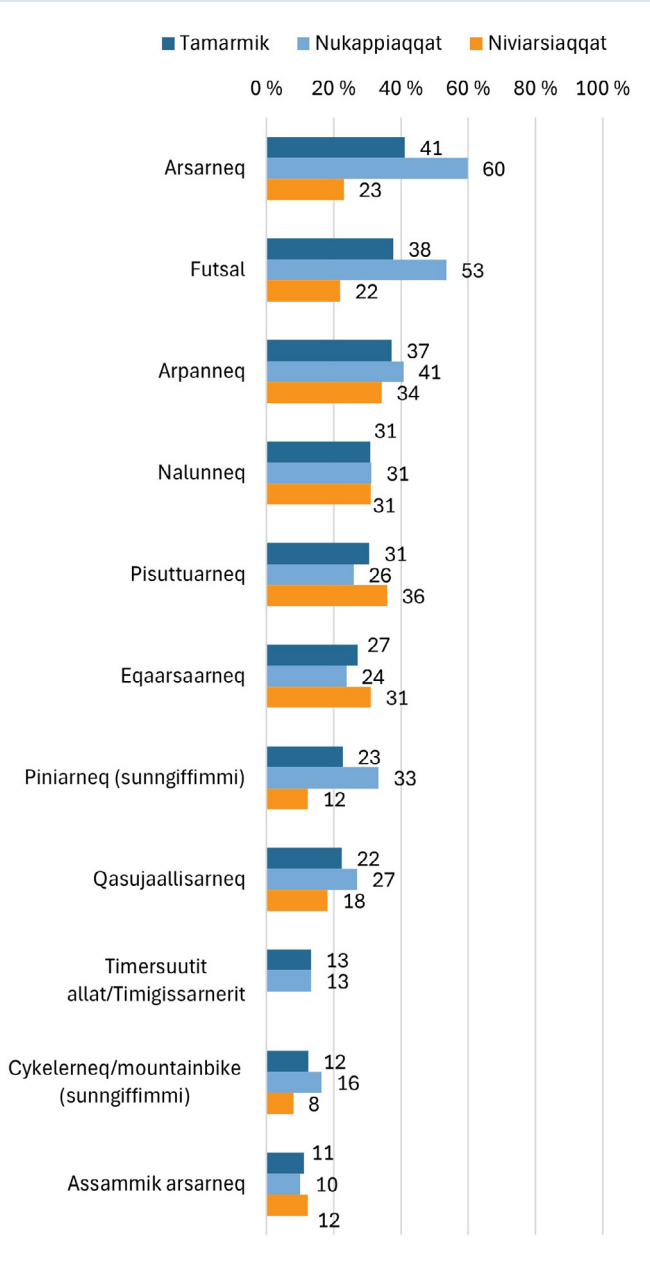
Angajoqqaat timersortariaasiat aalajangiisorujussuusarpoq;
angajoqqaat minnerpaamik aappa timersortaruni taava
meeqqat timersornissaa aamma takussaanerulersinnaasar-
poq. Tamannalu misissuinerne pingasuusuni atuuppoq
meeqqat inuusuttullu akornnganni illoqarfinni nunaqarfin-
nilumi.

Meeqqat oqariartuutigaat timersornermi pingaarnerpaaju-
soq nuannisarnissaq, aammalu qasuaallisinnaassuseqaler-
nissaq. Meeqqat arlallit aamma pikkorinnerulerusupput,
kisiannili første holdiniinnissaq ajugaanissarlunniit pingaar-
nerutinneqanngilaq.

Timersortannginnermit piffissaqanngittarneq kajumissuse-
qannginnerlu patsisaanerpaajusarput. Arlallit ikinngutimik
peqatiginissaat allanilluunniit soqutigisaminnik aallutaqar-
nissartik pingartinnerusarpaat. Akisuallaarnera ikittunn-
guanit tikkuarneqarpoq, meeqqalli ingammik nunaqarfin-
miusut oqaatigisarpaat qanigisaminni aallutassaminnik
neqeroorutaasinnaasunik amigateqartarlutik.



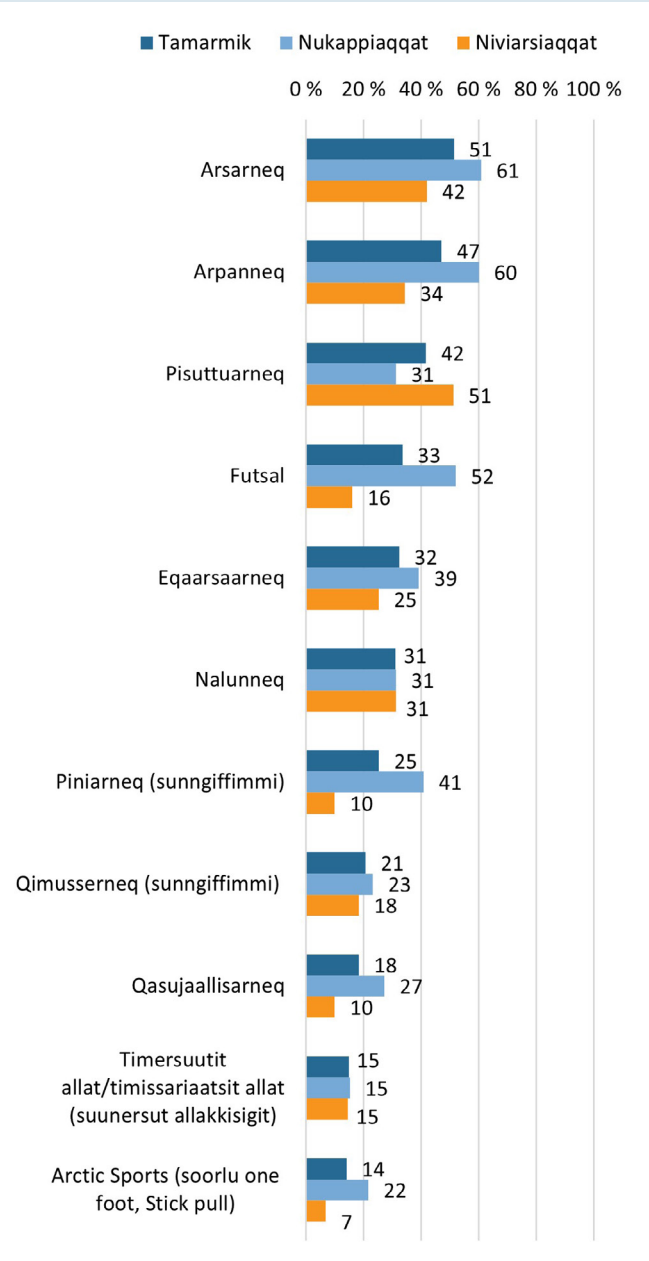
Takussutissiaq 2a: Meeqqat inuusuttullu illoqarfinni aallunnerpaasagaat (pct.)



Takussutissiaq 2a & 2b takutippaa meeqqat qassit timersuutunik assigiinngitsunik aallussisarnersut illoqarfinni (n-379) nunaqarfinnilu (n-257). Aallerfik: Eske et al., 2025.



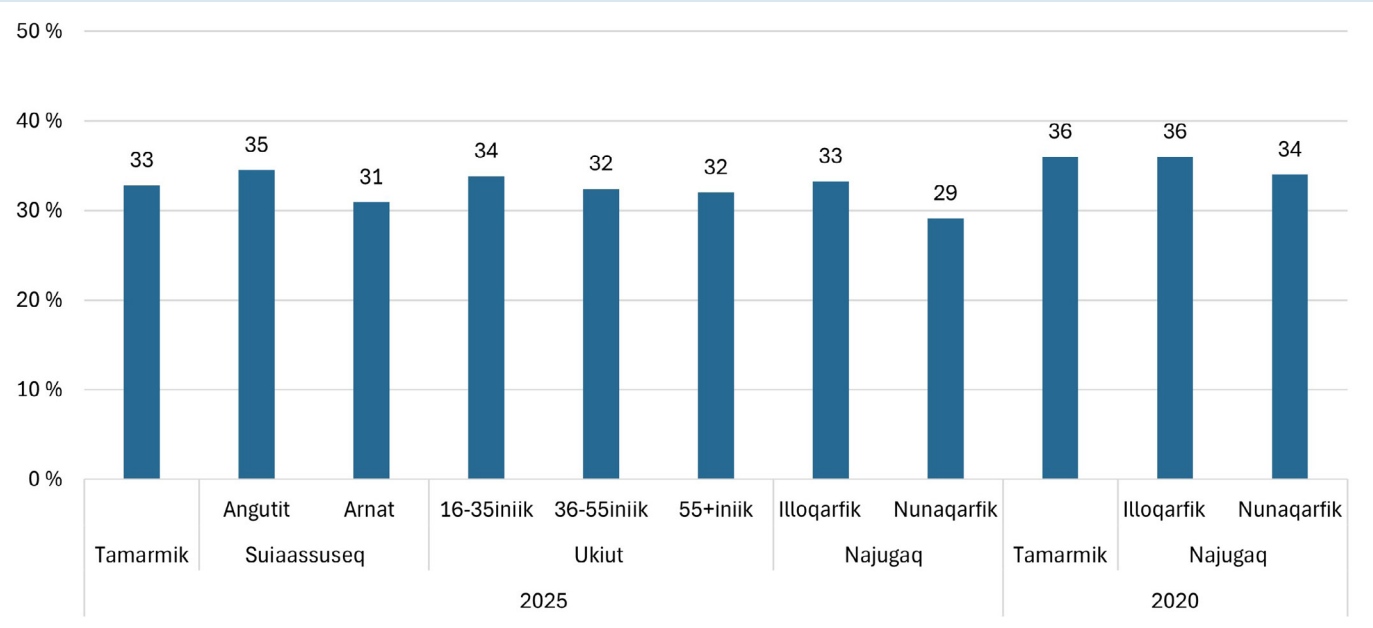
Takussutissiaq 2b: Niviarsiaqqat nukappiaqqallu nunaqarfinni aallunnerpaasartagaat (pct.)



Inersimasut timersoriaasiat

Misissuinerimi kingullermi 2025imi ingerlanneqartumi takuneqarsinnaavoq, inersimasut pingasuugaangamik ataaseq sunngif-fimmini timersortartog. Arlallit, pingasuugaangamik ataaseq pinngortitami aallutaqartartuupput. Ukiuni kingullerni aallunne-qartartut misissoraanni inersimasut pingasuugaangamik marluk timiminnik atuilluartartuupput. Aallusseriaatsimi apeqquta-alaartarpoq sumi najugaqarneq (takuuk takutitassiaq 3). Peqataanerlu 2020imi misissuinerlut amerlassuseqartitsivoq.

Takussutissiaq 3: Inersimasut timersortartut qassiunersut suaassusaannut, ukiuinut najugaannullu sanilliullugit (pct.)



Takussutissiaq takutippaa apeqquummut 'Nalinginnaasumik timersortarpi/timigissartarpi?' akissutit immikkoortiterneqarsimaneri. Aallerfik: Eske, et al., 2025.

Aallutassatut nuannarineqarnerpaat

Inersimasut arlalerujussuit ukiuni kingullerni timigissariaat-sinik assigiinngitsunik aallutaqarsimapput soorlu pisuttu-arnerit/pisunnerit, qasujaallisarnerit, arpannerit. Isikkamik arsarnerit, arpannerit qasujaallisarnerillu ingammik angutit inuusuttut akornnganni nuannarineqartorujussuupput. Angutit piniarlutik, arsarlutik futsal'ertullu aallussinerusar-put, arnat arlaqarnerit pisuttuartartut, eqaarsaartartut, yo-ga'tartut, tussarniutit eqissinartartut (takuuk takussutissiaq 4). 2015imut 2020imullu aallunneqartut assingusorujus-suupput.

Timersorneq namminersuutigineqarnerusarpoq

Inersimasut amerlanerpaartaat ukiuni kingullerni nammine-risaminnik timersortarsimapput, tullinnguulluni inissisima-voq peqatigiiffinni timersortarneq. Arnat amerlanerulaartut namminersaminnik timersortarput, angutit peqatigiiffin-nut peqataanerusartut. Taamatullu inissimanerit 2025imi 2020imilu assigiilluinnarput.

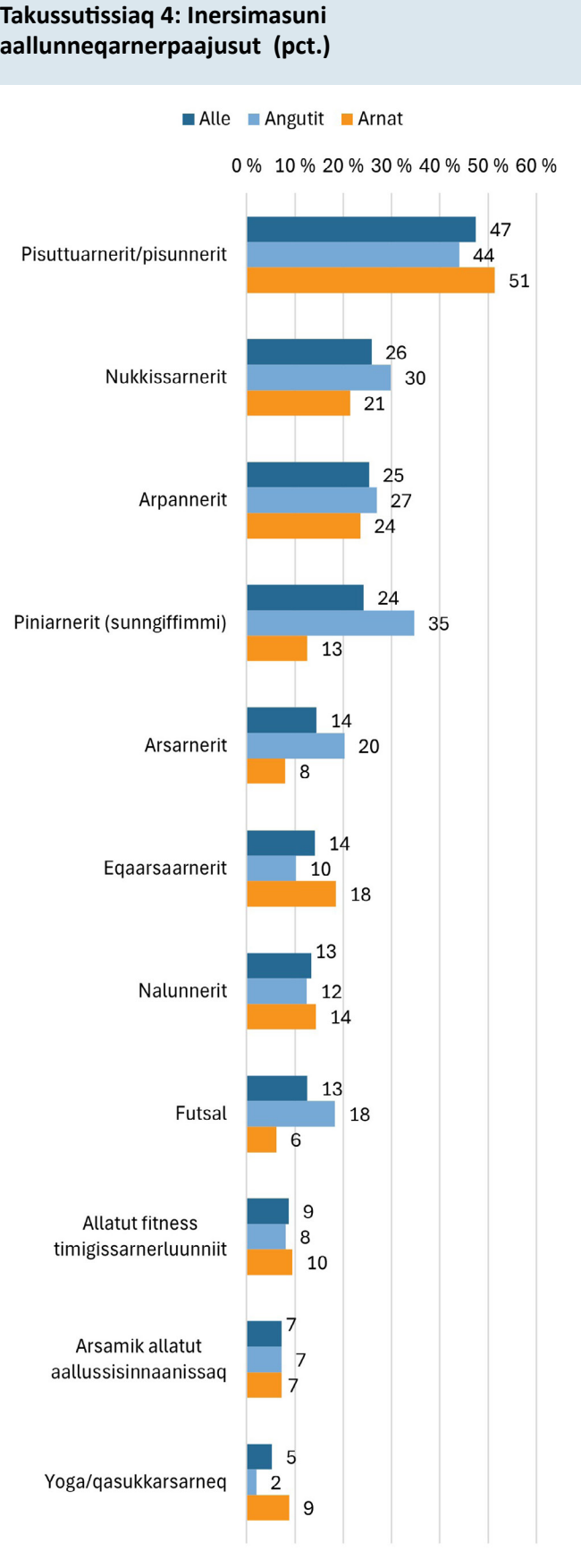
2020misulli nunaqarfinni inersimasut illoqarfinni inersima-sunut sanilliullutik timersoqatigiiffinnut peqataanerusarput, immaq nunaqarfinni peqatigiiffiit aaqquussaat neqero-orutaanerusarami. Nunaqarfimmiut aamma pinngortita-miinnerusarput illoqarfimmiunut sanilliullutik.

Peqqutaasut aallussinissamullu aporfiusartut

Peqqinneq nuannarinninnerlu inersimasut timersortarneri-nut timigissartarnerinullu peqquutit pingaarnersaraat. Arlallit aamma timimik unamminarsinnaasumik misigisaqartinnis-saat nuannarisarpaat. Unamminerit aallussinermilu inunnik peqateqarnerit pingaarnarpaajunatik.

Aallussineq ajortut taakkartorajuppaat, aporfiit annersaris-araat piffissaqannginnertik, piffissartillu sulinerlut ilaqutta-minnut soqutigisanullu allanut atorusunnerusarnerarlugu.





Tabel’imi ersersinneqarpoq inersimasut assigiinngitsunik aallutaqartut qassiunersut (n=1.409). Allerfik: Eske et al., 2025

Timersornermi atortut misigititaat

Misissuinermi aamma paasiniarneqarpoq kalaallit timersornermut atortunik najukkaminniittunik qanoq isumaqarnersut. Meeqqat inuusuttullu kingullermik naammagisimaarinninersut pillugit 2020imi apersorneqarsimapput, inersimasut 2025imi aperineqarsimasut.

Meeqqat pingasuugaangamik ataaseq 2020imi najukkaminni timersornermut atortunik naammagisimaarinnittuullutik oqariartuuteqartarsimapput, meeqqat tallimaagaangata ataaseq naammagittaaliortartoq. Nukappiaqqat (23 pct.) niviarsiaqqaninn-garnit (13 pct) naammagittaalliuteqarnerusimapput, meeqqallu 9-12inik ukiullit (23 pct.) naammagittaaliutissaqarnerusarsimapput 13-15inik ukiulinninngarnik (14 pct.).

Meeraq illoqarfimmiuunersoq nunaqarfimmiuunersorluunniit aamma apeqqutaasarsimavoq. Nunaqarfinni meeqqat najugaqarfiit 40 pct.-ngajaat timersornermut atortuminnik naammagittaaliu-teqartuupput, illoqarfinni meeqqat 14 pct-naat naammagittaalliuteqartut. Meeqqalli 40 pct.-ii atortuminnut tunngatillugu isummersinnaassuseqartarsimannginnerarput.

Meeqqat tallimaagaangamik ataatsip illup iluani timersorsinnaaneq timigissarsinnaanerluunniit maqaasisarsimavaa, nukappiaqqat niviarsiaqqallu tassani assigiinngitsorujussuarmik isummersimapput. Ukiuli aamma apeqqutaapput: 9-12inik ukiullit akornnganni arlallit (22 pct.) illup iluani aallunneqarsinnaasut maqaasisarpaat, arlallillu 13-15inik ukiullit (16 pct.) nukkissarluni timersornissamut fitnessernisamullu periarfissaqarusukkaluartut.

Meeqqat nunaqarfimmiittut illoqarfimmiunut naleqqiullutik nalinginnaasumik maqaasisarpaat timersornikkut neqeroorutaasinnaasut, ingammik illup iluani aallunneqarsinnaasartut aammalu silami arsarsinnaaneq. Meeqqat nunaqarfimmiut pingajorarterutaat akipput periarfissanik amigaateqarlutik.

Inersimasut quliugaangata sisamat oqartarput sumiiffimminni timersornermut neqeroorutaasut naammagisimaaralutik naammagisimaarluinaqqissaarlugilluunniit. Inersimasut illoqarfinniittut akornnganni naammagisimaarinninneq annerusoq pigineqarpoq. Naammaginngitsut akornnganniittut tassa inersimasut tallimaagaangamik ataatsip naammaginngilaa fitnessertarfirmik illullu iluani timersorfiusinnaasunik amigaateqarnertik – ingammik sumiiffinni inuiaqatigiaraasuni.

Nunatsinni innuttaasut nunallu qanoq ittuunera

Nunatsinni inuit 2025imi 56.000it missaannik amerlassuseqarput. Nuna kommunenut tallimanut agguagaavoq nunamillu eqqissisimatitaqarluni. Kommuner nunarujussuup iluaniittarput illoqarfinnik angine-rusuneersunik nunaqarfinneersunilluunniit arlalinnik innuttaqartartut. Illoqarfinni nunaqarfinniluunniit aqqusineqarpoq, ungasinnerusumukassagaannili timmisartunngikkaanni immakkulluunniit angallatinik angalasoqartarpoq.

Innuttaasut amerlanerpaartaat – inuit quliugaangamik arfineq-pingasut illoqarfinni annerusuni 1.000it sinnerlugit innuttaqartuni najugaqartarput. Inuttussusaalli assigiinngittaqaq: Illoqarfiit pingaarnersaanni Nuummi 20.000it missaannik inoqariarluni Upernavimmi 1.100it missaannik inoqarpoq.

Nunaqarfimmiut amerlassuserisartagaat kommunemiit kommunemut nikerartarpoq (takussutissiaq 5 takuuk). Sermersooq-mi ikittunnguit nunaqarfinni najugaqarput, avannaani nunaqarfinni najugaqartut amerlanerullutik. Nunatsinni nunaqarfinnit 55-jusunit 23it Avannaata Kommunianiittuupput.

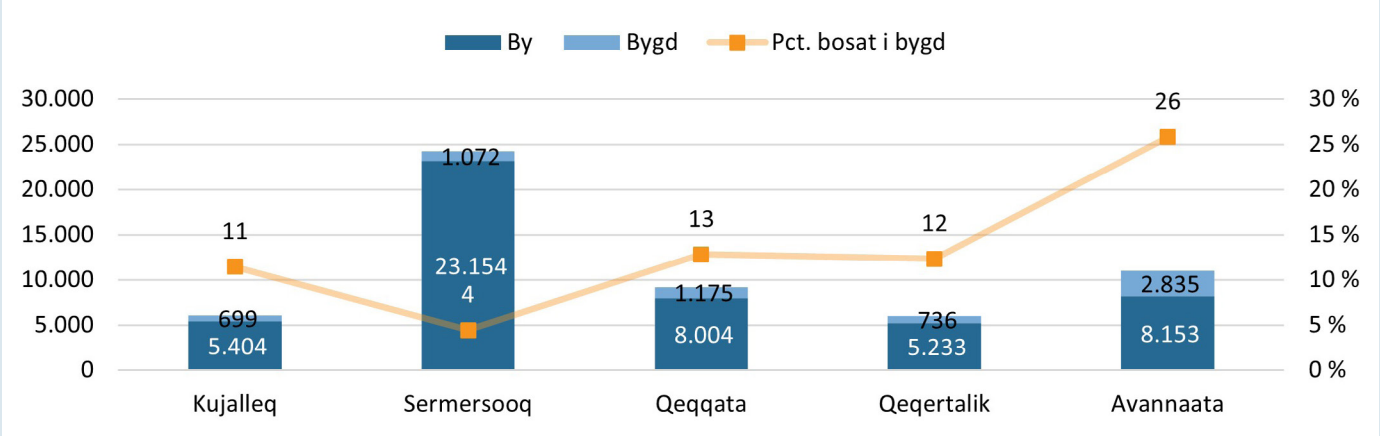
Ilinniagaqartut amerlapput ikinnerusullu suliffissaaleqisuullutik

Kalaallit amerlanerit ullumikkut inuusuttut ilinniari-finni ilinniarsimasarput suliffissaaleqisuullu ukiut qulit matuma siornatigornit ikinnerupput. Ineriartornerlu tamanna ingerlaannassapput amerlanerit timersortalernissaannut sunniuteqarsinnaaqaq.

Misissuinerit takutippaat inuit ilinniagaqarsimasut timiminnik atuillutik aallussilluarnerusartut. Aamma suliffillit suliffeqanngitsuninngarnik timiminnik aallatitsinerullutik aallutaqakkajunnerusarput.



Takussutissiaq 5: Nunatta kommuuniini inuttaasut amerlassusaat kommunenut nunaqarfinnullu agguataarlugit



Aallerfik: Nunatta Naatsorsueqqissaartarfia, BEDSTD ’Befolkningen i lokaliteterne pr 1. januar 1977-2025’. Innuttaasut amerlassusaanni nunatsinni avataanilu inunngorsimasut kisitsisinut ilaapput.



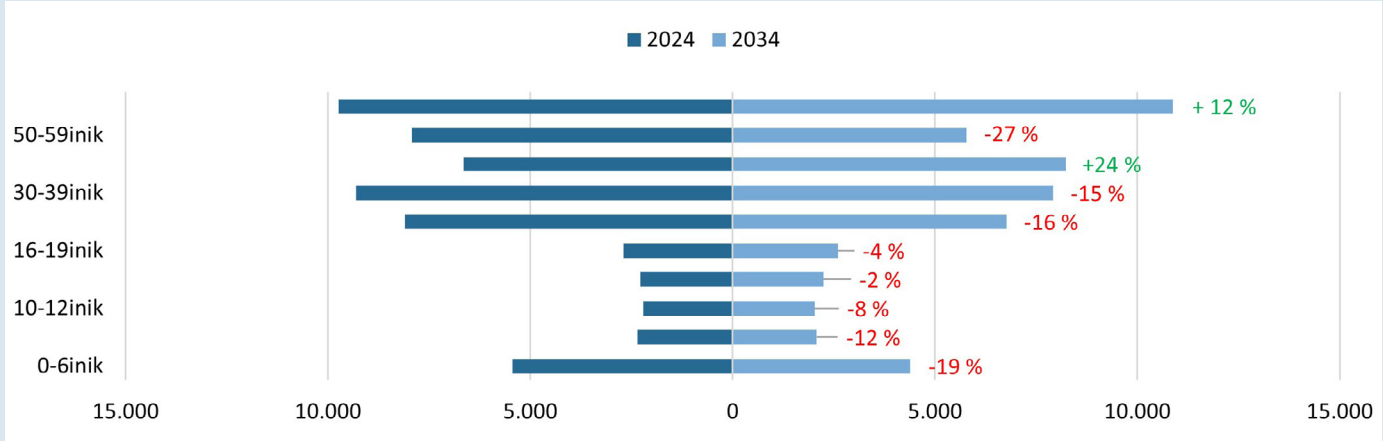
Illoqarfinnut nuuttoqarrakkaluttuinnarpoq amerlanerillu utoqqalisalerlutik

1960kunniit kalaallit amerligaluttuinnartut nunaqarfinniit illoqarfinnut nooralaruttuinnarsimapput. Ukiunilu aggersuni taamaaginnarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Kalaallit Nunaanni nutsertoqartaqaaq. Amerlanerit isorliu-nerusuniit illoqarfinnut – ingammik Nuummut noorartarput – amerlasuullu ilinnialerniarlutik suliniarlutilluunniit nuuttarput. Meeqqat inuusuttullu akornganni timersornermut timimillu atuinerlut tunngatillugu maluginiagassaallu- arpoq, atuarfimmut nutaamut nuuttoqartillugu timersorneq timimillu atuneq unitsinneqarallartarmat.

Siumut qiviaraanni oqaatigeqqissaaruminaattarpoq innut- taasut qanoq ineriartortussaassanersut, ingammik Kalaallit Nunaanni taamak inukitsigitillugu, siumoortumik nalunaar- suinerit qularnartartorujussuupput.

Takussutissiaq 6: Innuttaasut amerlassusaasa 2024imiit 2034imut amerleriaateqassangatinneqarnerat (amerlassusaat allannguuteqarsinnaalluartoq)



Allerfik: Nunatta Naatsorsueqqissaartarfia, BEDP24 'Befolkningfremskrivninger 2024'.

Nunatta Naatsorsueqqissaartarfiani kisitsisini kingullerni 2025imeersun inaatsorsuutigineqarpoq innuttaasut 2034imi 53.000inut appariumaartut.

Kisitsisit ikileriarinnissaat kommuneni tallimaasuni tamani pinissaa naatsorsuutigineqarpoq ikileriaatillu 5 pct aamma 13 pct missaanniinnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Sermer- sooq ikileriaateqannginnerpaajussaaq, Qeqertalik ikileri- aateqarnerpaajussangatinneqartoq.

Taamaakkaluatoq Sermersooq Kommunemi Nuummi kommunemi sulissutigineqarpoq innuttaasut 30.000inut amerleriaateqarnissaat. Kisitsisilli taakkua Nunatta Naatsor- sueqqissaartarfiani ersinngillat.

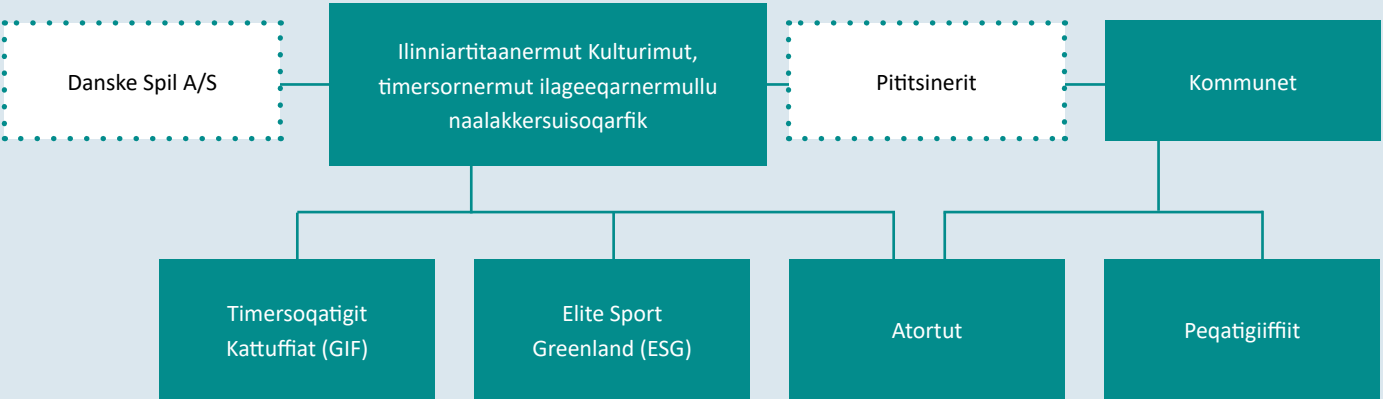
Innuttaasut ikileriaannaratik aamma innuttaasuni utoqqaat amerlanerulertussaassapput. Siumullu naatsorsuutigisat malillugit inuit 60it qaangerlugit ukiullit innuttaasuni amer- lanerpaanngorsimassapput 2034imi, malitsigissallugit 40- 49inik ukiullit (takuuk takussutissiaq 6). Taakkua kisitsisaat amerligaluttuinnarput, inuusunnerit ikiligaluttuinnartut.

Timersornerup aningaasaqarnera

Nunatsinni timersornermut tapiissuteqarnerpaajusarput Ilinniartitaanermut, Kulturimut, Timersornermut, Ilageeqarnermullu naalakkersuisoqarfik aammalu kommunet. Aningaasat sumiiffinnit marlunnit takkuttuupput: Aappaani Aningaasanut Inatsim- miit Timersoqatigiit Kattuffiannut aammalu Elite Sport Greenland'imut (ESG). Kommune tapiissuteqartarnerat tapiissuteqaatit apparaat.

Takussutissiaq 7'imi takutinneqartutulli timersornerup aningaasalersorneqarnera marlunnut avinneqarsinnaavoq. Aappaani **Naalakkersuisoqarfiup** aningaasanik inatsimmiit aningaasaliinerivaa, aappaalu **kommunenit** aqunneqarluni. Taakkua marluul- lutik timersornermut timigissartarnermullu inatsimmit aallaaveqarput (Inatsisartut inatsisaat 2016imeersoq).

Takussutissiaq 7: Kalaallit Nunaanni timersornerup aningaasalersorneqarnera marlunnut avinneqarsinnaavoq



Timersornerup aningaasaqarneranut kommunet pisussaaffiat

Kommunet timersornermut qanoq aningaasanik atuitigi- nersut paasisaqarfigineqarsinnaavoq. 2018imiilli kommunet nutaanik kontonut pilersaaruteqalerput, Nunattalu Naats- orsueqqissaartarfiani kisitsisit takuneqarsinnaapput konto '080102 Timersorneq'-mi. Kommunet ingerlatsinerlut sanaartukkanullu timersornermut tunngatillugu aningaasar- tuutitik tassunga nalunaarutigisaramikkit.

Kontomi ilaatigut pineqarput: Timersoqatigiiffiit atortunut aningaasartuutaat aammalu ininut inunnik namminersortunit pigineqartunut tapiissuti- gineqartartut angalanernut tapiissutit, angalanerit, peqatigiiffiit ingerlan- neqarnerannut tunngasut, sungiusaasut, aqutsisut pikkoris- sarnerit, atortullu sanaartorneqarnerat aammalu timersortarfiit aserfallatsaaliorneqarnerat.

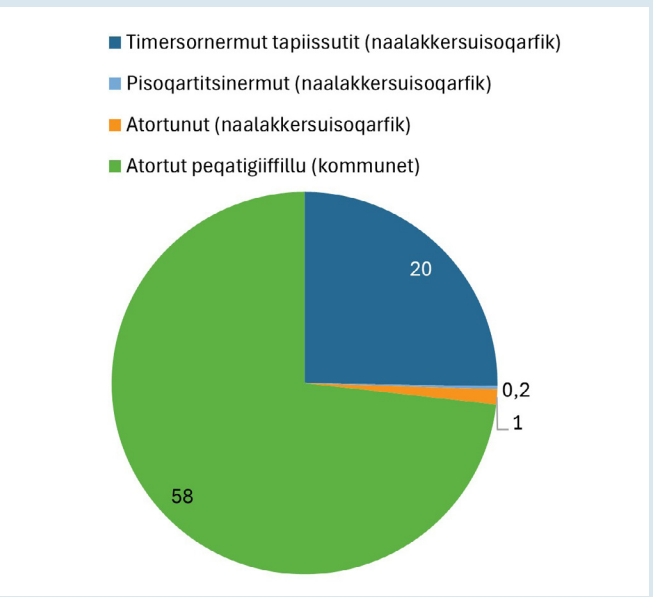
Kommunelli aningaasartuutiminnik assigiinngiaartunik aningaasartuutiminnik nalunaarsuisaarput, sanaartukka- nullu aningaasartuutit aamma allani allassimasinnaasar- put, taamaattumik kommunet aningaasartuutaat allami nalunaarsorneqarsimasinnaasarlutik, taamaattumik-una kommunemiit kommunut aningaasartuutaasut malinnaaffi- guminaassinnaasartut.

Naallu kommunet nalunaarsueriaasiat assigiinngissuteqa- raluatoq, kommunet tamarmik timersornermut katillugit aningaasaliissutaat amerlasut. Piffissami 2021 – 2023

aningaasat katillugit 60 million kronet ingerlatsinerlut sanaartukkanullu atorneqarsimapput.

Pisortat timersornermut aningaasat 80 milioningajaat 2023imi atorsimavaat. Kommunet aningaasat 73 procentii matusimavaat, naalakkersuisoqarfimmiit aningaasat 26 pct'ii matuneqarsimasut, Timersornermut Kattuffimmut ESGmullu tussimasunik. (Takuuk takussutissiaq 8).

Takussutissiaq 8: Kalaallit Nunaanni 2023imi pisortat timersornermut aningaasartuutaat (pct.)



Takussutissiami ersersinneqarput timersornerup tungaatigut aningaasartuutit kontonut pingaarnernut agguarneqarsimasut.

Naalakkersuisoqarfiup aningaasatigut tapiinera

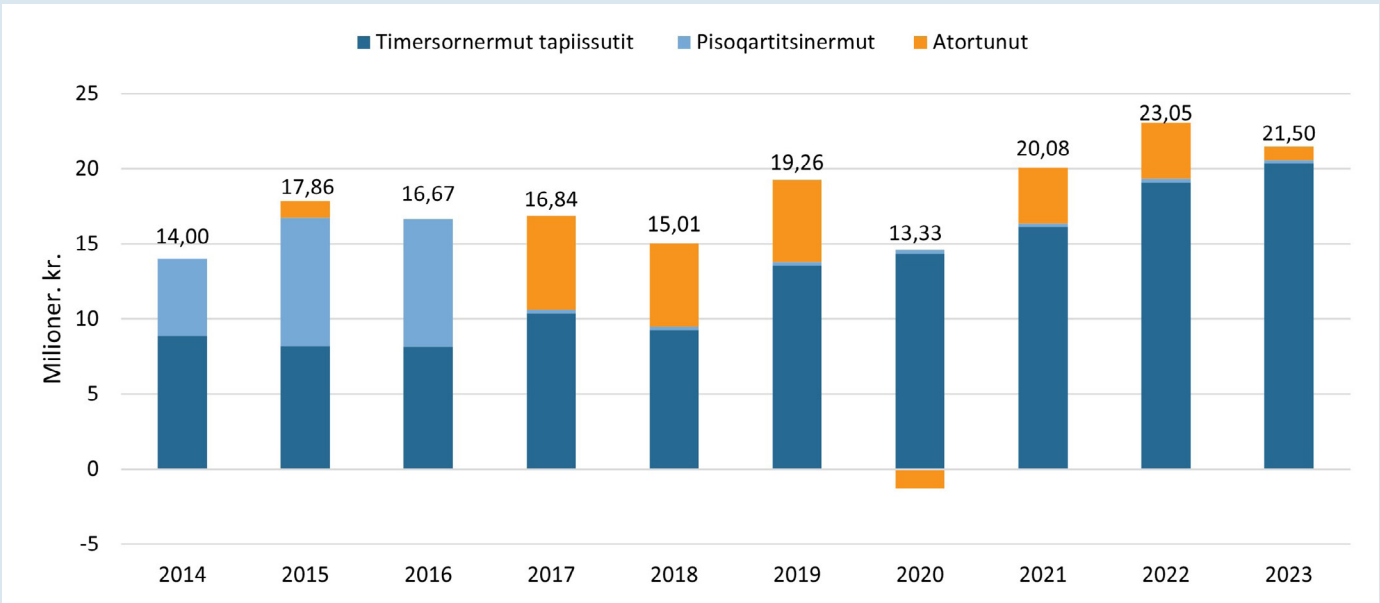
Naalakkersuisoqarfiup nunatsinni timersornermut tapiissutai pingaarnernut sisamanut agguataarneqarsinnaapput.

- Timersoqatigiit Kattuffiat
- Elite Sport Greenland
- Aaqqissuussinerit (soorlu timersorluni pititsinerit)
- Atortut (imaappoq kulturimut timersornermullu sanaartuinerit)

Aningaasat Aningaasanut Inatsimmiit aammalu Tips og Lot-toniit aningaasaliissutaapput, tassa Danske Spil A/S nunatsinni aallutaqarneranut tunngasutigut isertitaneersuusut.

Timersoqatigiit Kattuffimmut aammalu ESG’mut tapiissutit katillutik taaneqartarput timersornermut tapiissutitut. Timersornermut Timigissarnermullu Inatsit aallaavigalugu taakkua tunniunneqartarput, aningaasallu amerlanerpaartaat tassanngaaneertarlutik. Soorlu takussutissiaq 9mi takuneqarsinnaasutut, 2014imiit amerlanerulersimasut.

Takussutissiaq 9: Aningaasanut Inatsimmi aningaasaliissutaasartut aalajangersimasut ukiuni 2014-2023 ineriartornerat, 2024imi aningaasa aallaavigalugit (mio. kr.)



Takussutissiami aningaasaliissutit timersornermut tunngasut suunerinut ukiuinullu agguataarneqarsimanerat takuneqarsinnaavoq.

Aningaasat ilaat kattuffinnut tunniunneqartarput, taakkunaniit amerlanerit timersuutaannut pikkorivissulluunniit timersornerinut atorineqartarlutik.

Pisoqartitsinerinut atortunullu tapiissutit ukiumiit ukiumut allanngorartarput immikkullu iliuuseqartoqartillugu tunniunneqartarlutik. Siusinnerusukkut aningaasat ingamik Nuummi 2016imi Arctic Winter Games’eqarneranut atorineqarsimapput nunanilu tamalaami unammiartornerut soorlu Arctic Winter Games’inut Island Games’inullu annikinnerusumik atorineqartarsimallutik.

Atortunut tapiissutigineqartarput pingaartumik timersornermut atortut aserfallatsaaliorneqarnerinut atorineqartarsimapput, tapiissutit taakkua 2015imi pilerinneqarsimallutik. Aningaasaliissutit atortut pioreersut pitsanngorsarnissaannut pitsaassuseqarnissaannullu atorineqartarsimapput.

Atortunut tapiissutinut ilaapputtaaq ivigaasalersuinerit aammalu nuna tamakkerlugu stadionimik unammisarfeqalernissaannut suliniutitut pilersaarummut.

Timersornermut timigissarnermullu Inatsisartut inatsisaat

Nunatsinni timersornermut timigissarnermullu inatsit (inatsisartut inatsissaat (timersornermut timigissarnermullu Inatsisartut inatsisaat) timersornerup kommunet, Timersoqatigiit Kattuffiat aammalu Naalakkersuisoqarfik akunnerminni suleqatigiinnerat qanoq ineriartortinneqarsinnaanersoq pillugu najoqqutassatut sinaakkutaavoq.

Inatsit pingasunik siunertaqarpoq:

- Inuiaqatigiit ilaattut timersornerup pitsanngorsaaffigineqarnissaat
- Amerlanerit timersornissaa piginnaaneqartullu ineriartortinneqarnissaat qulakkiissallugu
- Timersornermi aallutat aqutigalugit peqqinnerulersitsillunilu avatangiisiginnerulernissat.

Naalakkersuisoqarfiup inissisimaffia

Ilinniartitaanermut,, Kulturimut, Timersornermut, Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik timersornermut tunngasutigut tamakkiisumik akisussaasuvoq.

Naalakkersuisoqarfik timersorfissanut atortunullu tapiissuteqarsinnaavoq – ingammik nunap immikkoortuini timersortarfinnut annerusunut. Kommunelli aalajangigassaraat atortut qanoq amerlatigisut pigineqassanersut, taakkualu qanoq aaqqisorneqarlutillu aserfallatsaaliorneqassanersut. Timersoqatigiit kattuffii akulikitsumik suleqatigiilluarneqartarput.



Timersornermut Misissueqqissaartarfiup nunatsinni timersortarnerup aningaasaqarnera 2015imi aammalu 2018imi misissuiffigisimavaat. Nalunaarusiaat Idans’ip nittartagaanni takuneqarsinnaavoq. Nalunaarusiat Idans’ip nittartagaani nassarineqarsinnaapput.

Kommunet akisussaaffii

Kommunet pingasunik qitiusumik suliaasaqarput:

1. Innuttaasunut atortut

Timersornermut atortunik nalitsinnut tulluuttunik peqar-nissaq Kommunet isumagisassaasoorlu timersortarfiit arsortarfiit aammalu silami timersortaqrnissat isumagisus-saavaat. Kommuneni atortut suussanersut qassiusaner-sulluunniit inatsimmi piumasaqaatigineqanngilaq.

2. Timersoqratigiiffinnut kajumissutsiminnillu ikiuuttunut tapiinerit

Najukkami timersoqratigiiffiit aallartisaanerillu kommuneq tapiiffisartussaavai, innuttaasuni tamani timersornerup siu-arsaaffigineqrnissaa tapersersortussaagamiuk. Aningaasati-gut tapiinikkut, peqratigiiffinnik suleqrteqrnikkut, atuarfinni meeqrerivinnilu timersornerit ataqatgiiisaartarnerisigut.

Kajumissutsiminnik sungiusaasartut, aqutsisullu najoqqutas-sagissaarnissaat qulakkeeqataaffigisussaavaat kajumissut-simik sulinissaq ajornannginnerulerniassammat. Inatsimmi allassimasoqanngilaq qanoq tapiisoqrartigisoqrartassanersoq. Kommunet namminneq aalajangigassarivaat qanoq tapiiti-gisoqrartigissananersoq.

3. Pilersaarusiorneq politikkilu

Kommunet Timersornermut politikkeqrartussaapput periusissiaqrarlutillu najukkaminni timersorneq piorsaaffi-gisinnaaniarlugu, ukiullu tamaasa timersornermut timigis-sarnermullu pilersaarusiortartussaapput illoqrarfimminnut nunaqrarfimminnullu tunngasumik, tassani innuttaasut piumasaqaataat ullutsinnilu atugaalersimasunut tullu-arsaasartussaapput. Aamma politikkiliani allani soorlu peqqinnissamut tunngatillugu, atuarfimmuq tunngatillugu inuillu peqrataatinneqrnissaanuq tunngatillugu timersor-neq ilanngullugu eqqarsaatigisartussaavaat.

Nunatsinni Timersoqratigiit Kattuffiata akissussaaffia

Timersoqratigiit Kattuffiat ataqatigiissaarillunilu nuna tamak-kerlugu timersornermik ineriartortitsisussaavoq. Kattuffik timersoqratigiiffinnut, kattuffinnut, kommunenut, naalak-kersuisoqrarfimminnullu attaveqaataasussaalluni, amerlasuul-lu timersortarnerinut pikkorivissullu timersortarnerinut akisussaasuulluni.

Timersoqratigiit Kattuffiata ingammik eqqumaffigisarai:

- Peqratigiiffiit tapersersorlugillu piorsaaffigineqrnissaat, ilaatigut siunnersuinermigut, aningaasatigut aammalu tapiiffiginnittarnermigut
- Meeqqat, inuusuttut, utoqqaat, inuillu immikkut pisa-riaqrartitsisut timersoqrataasinnaanissaat qulakkiigassa-raat
- Peqratigiiffiit timersoqratigiiffiillu peqratigalugit qulakke-erniartussaavaat pitsaasunik atortussaqrartoqrnissaa, timersuuteqrartoqrnissaa aammalu periuseqrartoqrar-nissaa qulakkeerniarlugu najoqqutassiortoqrnissaa.



Atortut pillugit periuseqrartarnerup pingaaruteqassusia

Una misissuineq aqutigalugu Timersoqratigiit Kattuffiata kommunet najukkaminni timersuutaasinnaasunik piorsaanissaat tapersersorpaat. Innuttaasut timersorsinnaanissaanuq timigissarsinnaanissaanullu timersornermut atortut piginissaat pingaaruteqarami, kommunellu sanaartornissamut, ingerlatsinissamut aammalumi aserfallatsaamissaminnut aningaasanik amerlasuunik atuinissaanuq. Aammali tamakkua imaaliiallagassaanngillat. Kajumissutsimik ingerlatsiviusuni timersoqratigiiffinni atuisut kissaatinut arlalinnut kommunet ingerlatsinerannut tunngasunut akuliusimareersuupput, assigiinngitsunillu suliaasaq-a-reerlutillu peqquteqrartitereerlutik.

Taamaattumik-una kommunet periusissiaqrarlutillu pilersaaruteqrnissaat pingaaruteqrartoq, atortussat qanoq piorsaavigine-qarnissaanuq tunngatillugu. Atuisut soqutigisaqaqratigiillu akornganni eqqartuilluqrartoqrartillugu atortunut periusissior-nissaq pingaaruteqarami.

Timersornermut atortunut periuseqrarneq qanoq kinguneqrassinnaava

Dansket kommuneni nalilersuinerit paasisanarsisippaat kommuneni timersuutitut atugassanik periusissiaqrartarneq assorsuaq iluaqutaasartoq.

Kommuneni 24ini periusissianik misissuinerit Active Resear-chmiit ingerlanneqrartut takutippaat politikerit, ingerlatsisoq aammalu peqratigiiffiit makkunatigut iluaqutaasutut misilitta-gaqrarlualersimasut;

- Atuisunik suleqratiginnillualerneq
- Atortut annerusumik pitsaanerumillu atorluarneqrarnerulernerat
- Aningaasaliisoqrnissaanuq tunngavissaqrarluarneruler-neq
- Suleriaatsit politikerit aqutsisullu akornganni pitsa-nerulernerat
- Atuisut akornganni aporaattoqannginnerulertartog.

Ilisimatuussutsukut suliniut siunissami timersuutaasinnaasut pillugit Danmarkimi kommuneni periusissiarineqrasimasut ukiuni 2016-2019 affai piviusunngortinneqrasimapput inni-minniinerit aammalumi atortunik 500inik atuinerit aamma misissuiffigineqrasmallutik. Imatullu inerniliivoq, kommunet atortunut periusissiaqrartut atortunik atuilluarnerujussuusar-put periusissiaqanngitsuninngarnit.

Aammali misissuineq ajornartorsiutaasinnaasumik ataatsi-mik tikkuussivoq: Politikerit naatsorsuutigaat timersortarfiit peqratigiiffinnut innuttaasunullu naleqrarnerulersinneqrartut. Anngussiffiginiakkat assigiinngitsut marluupput, aqutsisullu taakkua tamaasa inissaqrartikkuminaatsippaat. Tassami peqrati-giiffiit pingaarnerulersittaramikkit.

Suliniutip ersersippaa periusissiorartoqrartarnissaa pisariaqr-atinneqrartoq, aqutsunut erseqqaavissunik innersuussisoqr-sinnaaniassammat qanoq peqratigiiffiit timersuutinit arlalinnit ingerlanneqrartutunut, erseqqarissunik periusissiorartoqrarnera-tigut ilitersuusiortoqrassinnaanerussammat.



Imm. 2: Nunatta kommuniini timersornermut tunngasut paasissutissat

Nalunaarusiap immikkoortuani uaniittumi timersorneq kommuneni tallimani sukumiinerusumik misissuiffi- neqarsimavoq. Siulliulluguli Timersoqatigiit Kattuffiata kommunellu akornganni suleqatigiinneq qanoq innersoq nassuiaatigineqassaaq, tamatuma kingornatigut kommunet ataasiakkaarlugit ukua aallaavigalugit misissuiffigineqassap- put:

- Nunap immikkoortua innuttaasullu kisitsisaat
- Timersornermut atortut, aallussaartullu
- Kommunep timersornermut timersortartunut timigis- sartartunullu tapiisarnera

Kommunet Timersoqatigiillu Kattuffuata suleqatigiinnerat

Timersoqatigiit Kattuffiat sulisarpaq periusissiaq aallaavi- galugu ‘Eqqarsaatiniit iliuSEQarnermut’ (2024-2027, pinga- sunik angunimagaqartoq:

1. Amerlanerit timiminnik atuillernissaat
2. Ilaasoortat Kattuffiat
3. Peqatigisaq nukittoq.

Kingulleq nukittuumik peqateqarnissamut tunngasoq kom- munenut tunngasorujussuuvuq. Timersoqatigiit Kattuffiata tassani kommune aammalumi nunatsinni suleqatiginissa- annut piukkunnaatillit kommunenit suleqatigineqalernis- saat kissaatigiamiuk Timersoqatigiit Kattuffiata ingammik eqqumaffigai kommunet najukkani suleqatigiinnissamut isumaqatigiissusiornissaat, peqatigiiffinnut atortunullu qitiu- sumik pingaaruteqarmata.

2025imi apriliip aallaqqaataaniit Timersoqatigiit Kattuffiata isumaqatigiissusiorfigai:

- Avannaata Kommunua
- Kommune Kujalleq
- Kommuneqarfik Sermersooq
- Qeqqata Kommunua

Isumaqatigiissutit imarisaat

Kommunet iliusissanik assigiinngitsunik toqqaasarput, Timersoqatigiit Kattuffiannit ilusilersorneqarsimasunik. Isumaqatigiissutini qitiutinneqarput innuttaasut amerlanerit timiminnik atuilersinneqarnissaat – soorlu timersoqati- giiffiit aammalu atuarfinni aalanerulernerit aammalumi meeqqerivinni aalanerulernerit aqutigalugit imaluunniit peqatigiiffinni neqeroorutigineqartut amerlillugilluunniit piorsaaffigineqarnerisigut. Isumaqatigiissutigineqartuni tamani kajumissutsiminnik suliaqartartut piorsaaffigineqar- tussaallutik.

Kommunet marluk – Kommuneqarfik Sermersooq aammalu Qeqqata Kommunua – aamma timersortarfiit eqqumaffigillu- arneqarnerulernissaannik eqqumaffiginninniarlutik toqqa- gaqarsimapput.

Timersortarfittut atorneqartareersut atorluarneqarnissaasa eqqumaffigineqarnissaat aammalu sammisaqarfigine- qartartut naapiffigineqartartullu piorsaaffigineqarnissaat aallunneqartartut nammineerluni aqunneqarnerulersissin- naanngortillugit, soorlu aamma pinngortitami aallunneqar- sinnaasut aammalu meeqqanik inuusuttunillu eqqartueqati- giinnissat eqqumaffigineqarniarput.

Kommuneni allani atortut immikkut iliuuseqarfiginiangik- kaluarlugit isumaqatigiissutaasumi aamma pingaaruteqar- tuupput.



Suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutit imatut aaqqissugaapput

Timersoqatigiit Kattuffiata kommunellu akornganni isumaqatigiissutit politikkikkut qilersugaapput, pingaarnersiorneqarnissaat qulak- kearniarlugit. Isumaqatigiissutit tamarmik suliniummik aqutsisumik inuttaqarput, iliusissat taassuma aqutarisussaagamigit. Suliniummut aqutsisoq kommunemi atorfeqarpoq, Timersoqatigiilli Kattuffiannik qanimut suleqatiginnittuulluni, Kattuffiup kommune- mut attaveqaataatut inissisimavoq. Suliniummut aqutsisup akissarsiai Timersoqatigiit Kattuffiata kommunellu avittarpaat.

Taassuma saniatigut suliniummut suleqatigiinnullu eqimattanik pilersitsisoqareerpoq, tassani Timersoqatigiit Kattuffiat Kommuneni aamma peqataasarput. Eqimattat suliassaraat iliuuseqarfigisassatut isumaqatigiissutigineqartut piviusunngortinneqarnissaat.



Juan Maria Coy Vergara/Getty Images

Avannaata Kommunia

Avannaata Kommunia Kalaallit Nunaata kitaata avannaatungaaniippoq, Ilulissaniillu Qaanaaq ilanngullugu siammarisimalluni. 522.700 km²-nik annertussuseqarpoq – Spaniamiit annerulaarluni – 11.000inillu innuttaqarluni.

Kommune illoqarfeqarpoq annerusunik sisamanik taavalu nunaqarfeqarluni 23inik, nunap sinneranut naleqqiullugu nunaqarfeqarnerujussuulluni. Innuttaasut affangajaat Ilulissani najugaqarput (5.087it inuit), kommunep qitiusumik aallaffeqarfia aamma tassaniippoq.

Kommunemi innuttaasut 74 pct’ii illoqarfiit sisamaasut ilaanni ataatsimi najugaqarput, sinneri tassa 26 pct’ii (2.889it inuit) nunaqarfinni najugaqartut. Siumoortumik nalunaarusiaasut 2025imeersut malillugit innuttaasut 2025imi 900inik ikileriaateqar-tussaassapput – 10.989niit 10.071nut.

Kommunep timersornermut timigissarnermullu tapiissutai

Avannaata Kommuniata timersorneq ingammik ingerlatsinertigut aammalu atortunik aserfallatsaaliinermigut tapersersortarpaa, soorluttaaq timersoqatigiiffiit aamma tapiiffigisarlugit. Ta-piissutit timersornermut timigissarnermullu inatsimmit aallaaveqarput unammiartortoqassatillugulu angalanissamut tapiissutaanerullutik atortunillu atuinernut atugassaanerusarlutik.

Tapiissutit meeqqanut inuusuttunullu atugassaanerusarput. Inersimasut aamma tapiiffigineqarsin-naapput, tamatumanili kommunemi sorlermiinnersut apeqqutaasartorujussuuvoq.

Avannaata Kommuniani timersoqatigiiffinnut tapiissutit

Unaminernut pissartanngormiunnernullu angalanerit

- Meeqqat inuusuttullu 18it inorlugit ukiullit: tamakkii-sumik tapiiffigineqartarput
- Inersimasut (aningaasartuutit ilaat matuneqartarput):
 - Ilulissat: 65 pct.
 - Uummannaq: 70 pct.
 - Upernavik: 75 pct.
 - Qaanaaq: 80 pct.
- Immikkut tapiissutaasoq: 1.000 kr. nunani tamalaani unammiartorniartunut kaasarfimmiussat soorlu AWG, Inuit Games aammalu Island Games

Atortunik atuineq

- 100 pct. Tapiineq meeqqat inuusuttullu 18it inorlugit ukiullit aallutaannut
- Uummannaq (timersortarfik imminut pigisoq):
 - Meeqqat inuusuttullu: 100 pct.
 - Peqatigiiffiup aallutai: 90 pct angullugu.

Sungiusaasut

- Sungiusaasut ukiut ingerlaneranni meeqqanik inuusuttunillu 18it inorlugit ukiulinnut sungiusaasima-sut, 5.000 kr-nik tapiiffigineqarsinnaapput

Timersornermi akissarsiassat

- Aningaasat ikinnerusut ukiumoortumik illoqarfinni nunaqarfinnilu akissarsititsinissanut atorneqartussat immikkoortinneqartarput.



Timotgy Allen/Getty Images

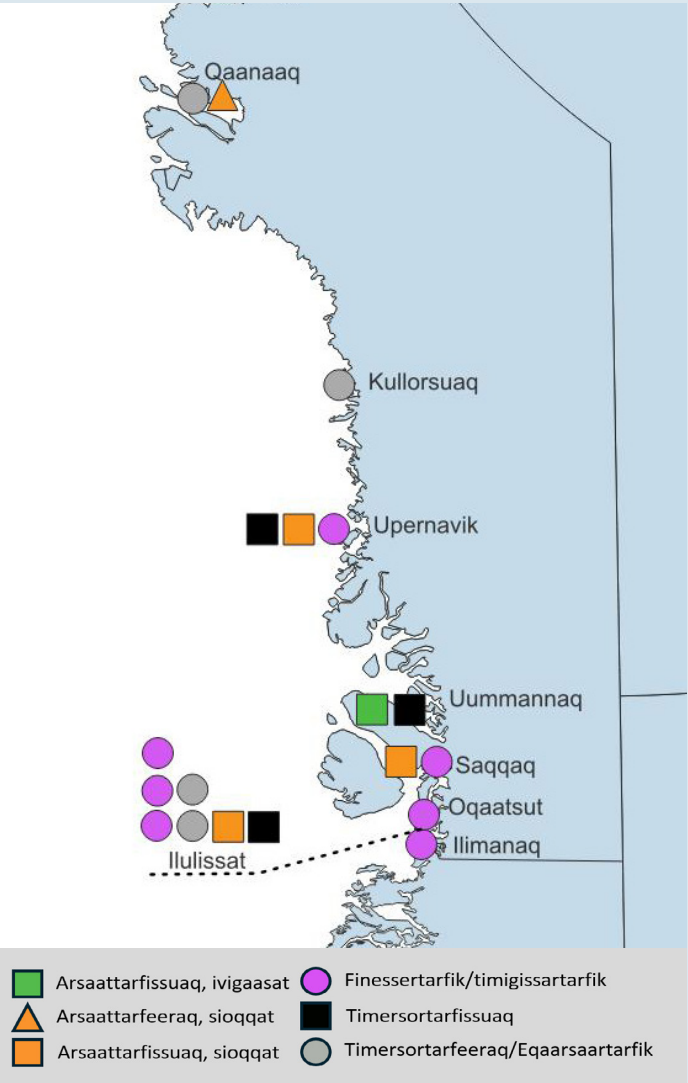
Kommuneni timersorfiusinnaasut

Avannaata Kommuniani timersorfiusinnaasut 20’put – illup iluani silamilu. Amerlanerit illoqarfiup iluanipput, innuttaasut amerlanerit najugaqarfianni. Illoqarfinni sisamani timersorfissaqarpoq, nunaqarfinnilu annerni pingasuni aammalumi Ilimanami – nunaqarfimmi 45narnik innuttalimmi. Ilulissat timersorfissaqarnerullunilu atortoqarneruvoq, inunaqarfiit 23it akorganni 19it timersortarfeqanngitsut.

Tabel 1: Avannaata Kommuniani timersorfiusinnaasut

Illoqarfik/ nunaqarfik	Timersorfiusinnaasut
Ilimanaq	Fitnesscenteri/timigissartarfik
Ilulissat	Fitness’ertarfiit 3/timigissartarfiit, timersor-tarfiit/eqaarsaartarfiit minnerusut marluk, Arsaattarfissuaq (ivigaasartalik), timersortarfis-suaq, ujakkaartarfillu
Kullorsuaq	Timersortarfeeraq/eqaarsaartarfik
Oqaatsut	Fitnesscenteri/timigissartarfik
Qaanaaq	Arsaaffeeraq (sioqqat), timersortarfeeraq/eqaarsaartarfik
Saqqaaq	Fitnesscenteri/timigissartarfik, arsaattarfeeraq (sioqqat)
Upernavik	Fitnesscenteri/timigissartarfik, arsaattarfeeraq (ivigaasat), timersortarfissuaq

Kort 1: Avannaata Kommuniani timersorfiusinnaasut immikkut



Timersortarfiit

- Avannaata Kommuniani illoqarfinni sisamani annerni timersortarfeqarpoq:
- Timersortarfiit Ilulissani, Qaanaami Upernavimmilu kommunemit pigineqarlutillu ingerlataapput.
 - Uummannami timersortarfik imminut pigisuuvoq.

Tabel 2: Avannaata Kommuniani Timersortarfiit

Sumiiffik	Nassuiaataa atorneqarneralu	Qanoq innera aserfallagaaneralu
Ilulissat	Timersortarfik 1976meersoq kommunep pia. 20x40 meter isiginnaartarfeqarlunilu + timigissartarfik. Ulluinnarni sapaatinilu ulikkaaqqajuaannangajattoq. Peqatigiiffiit piffissap 68 pct. atortarpaat, atuarfiit 19 pct., innarluutillit/utoqqaat 5 pct. Futsal initoorujussuuvoq.	Ajunngitsumik nillertumilli nateqarpoq. Aserfallatsaalineqartariaqarpoq (2017-2027): 3,8 mio. kr.
Qaanaaq	Kommunep pigisaanik timersortarfeqarpoq 1991nisamik. Ulluunerani atuarfimiit atorneqartarpoq unnukkullu peqqati-giiffinnit. Akunnialunnguani atorneqarneq ajorpoq.	Nateq nungullarsimavog, nillerlunilu. Natip iluarsaanneqarnissaanut aningaasannat-toqarpoq. Aserfallatsaaliorneqartariaqarpoq (2017-2027): 3,4 mio. kr.
Upernavik	Kommunep pigisaanik 2005imeersumik timersortarfeqarpoq. Atorneqarnera pillugu paasissutissaqanngilaq.	Aserfallatsaalineqartariaqarpoq (2017-2027): 2,1 mio. kr.
Uummannaq	Timersortarfik 1980meersoq imminut pigisoq. Ulluinnarni 87 pct.-nik inniminnerneqartarpoq, sapaatini 42 pct.	Aserfallatsaaliorneqartariaqarpoq (2017-2027) 7,2 mio. kr.



Naalakkersuisoqarfimmiit 2015imi misissuisoqarami naliliisoqarpoq kommunep timersortarfiini sisamaasuni aserfallatsaaliupallattoqartariaqanngitsoq. Siunissamili aserfallatsaaliorneqarnissaat pisariaqalissasoq 16,6 mio. kr. nalingannik, ingammik 2021ip kingorna.

Kommune 2025imi missingersuutimini 3,1 mio. kr.-nik Qaanaap timersortarfianut atugassanik immikkoortiterivoq. Ukioq taanna Ilulissani multihalimik pitaartoqarnissaanut piareersaataasumik suliaqarnissamut 1 mio kr.-nik immik-koortitsisoqarpoq, aningaasaateqarfinnut qinnuteqartarnis-samut aallaqqaasiutaasussamik.

Atortut pillugit suleqatigiinneq

Kommune sisamanik immikkoortortaqarpoq, peqqinnis-samut sunnginngiffimmullu tamarmik immikkut pisor-taqartunik. Aqutsisut peqatigiiffinnut attaveqartuupput pinaveersaartitsinermullu siunnersortimik qanimut suleqati-ginnittoqarluni aamma teknikkeqarfimmut avatangiisinulllu immikkoortortaqarfimmi sulisumik. Immikkoortortaqarfinni pisortat illoqarfiit akimorlugit assigiinngitsunik akuttussuse-qartumik naapittarput.

Ilulissani assigiinngitsuneersunik ataatsimeeqatigiittoqar-tarpoq sapaatip akunneri pingasut missaat qaangiukkaanga-ta, kommunep illuutaanni aserfallatsaaliuinissamut pisa-riaqartitat eqqartorneqartarlutik. Tassani peqqinnissamut sunngiffimmullu ataqatigiissaarisog peqataasarpog taama-tuttaaq pisortat immikkoortortaqarfinni marlunni aammalu sanaartukkanik immikkoortortaqarfimmeersoq ataaseq peqataasarpog.

Timersoqatigiit Kattuffiannik suleqateqarneq

- Kommune Timersoqatigiit Kattuffiallu isumaqatigiissuteqar-put marlunnik siunertalinnik:
- Timersornermut neqeroorutit ineriartortissallugit, innuttaasut pisariaqartitaannut tulluuttunngorlugit
 - Avannaani timersornerup tungaatigut kajumissutsimin-ik suliaqartarnerup takussaanerulernissaa anguniar-lugu.

Naak isumaqatigiisummi atortut toqqaannartumik eqqu-maffigineqanngikkaluartut, kommunip pingaartippaa, timersornerup kultureqarnermullu tunngasut pitsaasunik avatangiiseqarnissaat.

Politikkikkut siunnersuutit pilersaarutillu

- Martsip 2024: Ilulissani Multihaleqalernissamik siunner-suut
- 2024 naalernerani: Ikerasammi timersortarfeeqqamik peqalernissamik siunnersuut (224 inoqartumi)
- 2023: Qaanaami nutaamik imaluunniit timersortar-fimmi aserfallatsaaliortoqarnissaanik siunnersuut, nillernerujussua ajornartorsiutaagami ukiorpassuarnilu aserfallatsaaliorneqarsimanngimmat.

- Kommunep pilersaarutitut periusissiaani 2024imeersumi eqqumaffigineqarput:
- Najugaqarfinni minnerni tamani sunngiffimmi aallussis-arfissanik pilersitsisoqarnissaa
 - Atortut pioreersut aserfallatsaaliorneqarlutillu iluarsa-anneqassasut
 - Arlalitsigut atorneqarsinnaasumik aaqqiisoqarsinna-nersog misissorneqassaaq aaqqiisoqarlunilu sanaar-tortoqartinnagu
 - Ilulissani multihalimik nutaamik sanasoqassasoq.

2025ip aallartinnerani politikkikkut akuersissutigineqarpoq Ilulissani multihaliliortoqarnissaa siunertaralugu misissue-qqartoqassasoq. Timersortarfissuaq 2030imi Arctic Winter Games’eqarnerani atorneqartunut ilaassasog anguniarne-qarniarpoq.



Kommune Kujalleq

Kommune Kujalleq kujataaniittuuvog, nunatsinnilu kommunet minnersaralugu 32.000 km²-nik annertussuseqarpoq. 2025ip aallartinnerani 6.110nik innuttaarpoq.

Kommunemi illoqarfiit pingasuupput katillugu 5.404nik innuttaqartut (89 pct.). Sinneri 11 pct.’it nunaqarfinni najugaqarput.

Nunatta Naatsorsueqqissaartarfiani siumoortumik naatsorsuutigisat nutaanerpaat malillugit 2035ip tungaanut innuttaasut 750it missaannik ikilissapput – 6.110niit 5.356nut.

Kommunep timersornermut timigissarnermullu tapiinera

Kommune Kujalleq ukiut tamakkiallugit timersornermut peqatigiiffinnullu tapiisarpoq timersornermut timigissarnermullu inatsit aallaavigalugu sinaakkutissatut aningaasaliissutinik.

Kommunep malittarisassai malillugit tapiiffigineqarnissamut qinnuteqartoqarsinnaavog najukkami, nuna tamakkerlugu nunaniluunniit tamalaani timersorluni timigissarluniluunniit ingerlatanut, sanaartukkanut, aserfallatsaaliuinerlut aammalu timersornermi atortunik aaqqissuussisoqartillugu kiisalu init silamilu atortiut ingerlanneqarnerinut.

Kommune Kujallermi timersoqatigiinnut tapiineq

Ilaasortat ingerlatsinerlu

- Tamakkiisumik tapiissutaasup 10 pct.-ia assigiimmik peqatigiiffiit akornnganni agguarneqartarpoq
- Ilaasortat amerlassusaat aallaavigalugit 15 pct.-it agguanneqartarput – ilaasortamut ataatsimut tapiissutaasartoq ataasiulluni.

Angalanernut tapit

- Aningaasaliissutit 75 pct.-ii Nanortalimmi, Qaqortumi Narsamilu innuttaasut amerlassusaat aallaavigalugit tunniunneqartarput
- Sumiiffimmi nunatsinnilu pissartanngorniunnernut tapiinerit:
 - 65 pct. Meeqqanut inuusuttunullu 18it inorlugit ukiulinnut
 - 50 pct. 18leereersimasuniit utoqqaanernut
 - 100 kr./ullormut meeqqanut inuusuttunullu nerisassanut tapeq
- Nunani tamalaani unammiaartortunut aamma tapiisoqartarpoq najugaqarfiillu akornnganni unammia-nernut aalajangersimasumik aningaasalersugaanngit-sumik.

Atortiunik atuineq

- 100 pct.-mik meeqqat inuusuttullu 18it inorlugit ukiulit inimik attartornerannik matussusiisoqartarpoq
- 85 pct.-mik inersimasut (18+) timersortarfimmik attartornerannik matusisoqartarpoq akunnermut akiusut aallaavigalugit.



Walter Bibikow/Getty Images

Kommunemi timersornermut atortut

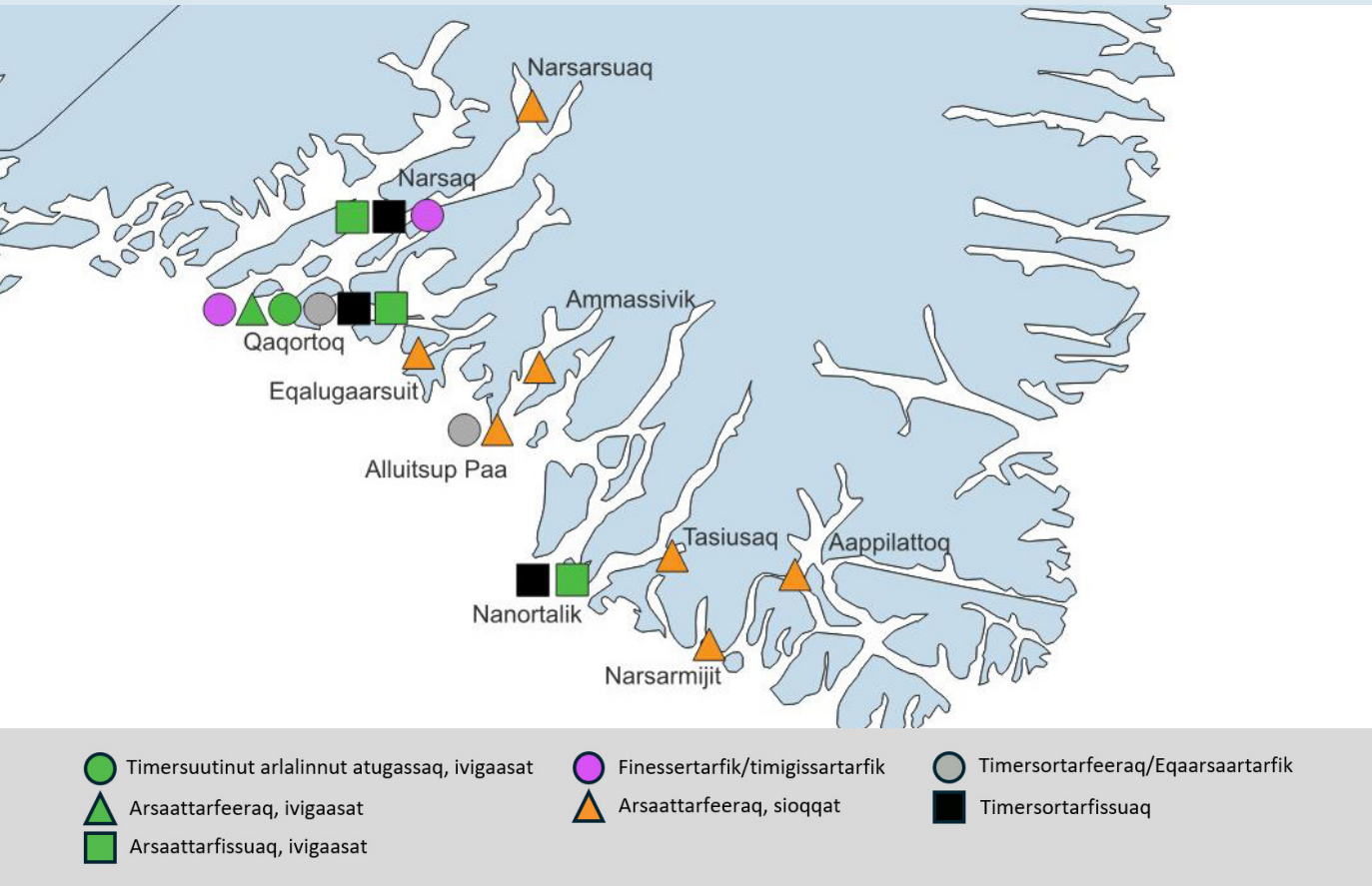
Kommune Kujalleq timersornermut atortunik 20nik peqarpoq, taakkua amerlanerpaartaat illoqarfinniipput. Nunaqarfinni 11nik amerlassuseqartuni sisamat timersorfissaqanngillat. Arsaattarfiit takussaanerupput, illoqarfiillu annerit pingasut ivigaasalersukkanik arsaattarfittaarput 2010it naajartornerini, taamaalilluni nunatsinni pissartanngorniunnerit ingerlanneqarsinnaasalersimalutik.

Tabel 3: Kommune Kujallermi timersornermut atortut

Illoqarfik/ nunaqarfik	Atortut
Nanortalik	Arsaattarfissuaqarpoq (ivigaasat), timersortarfissuaqarpoq, disc golf-bane, fitnesscenteri/timigissartarfik
Narsaq	Arsaattarfissuaqarpoq (ivigaasat), timersortarfissuaqarpoq, fitnesscenteri/timigissartarfik aammalu disc golf-bane
Qaqortoq	Arsaattarfissuaqarpoq (ivigaasat), arsaattarfeeraq (ivigaasalik), timersortarfissuaq, timersortarfeeraq/eqaarsaartarfik,
Alluitsup Paa	fitnesscenteri/timigissartarfik, multibane (ivigaasalik), ujakkaartarfik, disc golf-bane, cykel’ertarfik, skaterbanelu
Ammassivik	Arsaattarfeeraq (sioqqat), timersortarfeeraq/eqaarsaartarfik
Egalugaarsuit	Arsaattarfeeraq (sioqqat)
Narsarmijit	Arsaattarfeeraq (sioqqat)
Narsarsuaq	Arsaattarfeeraq (sioqqat)
Tasiusaq	Arsaattarfeeraq (sioqqat)
Aappilattoq	Arsaattarfeeraq (sioqqat)
	Arsaattarfeeraq (sioqqat)

Tabel’imi nalunaarsukkat 2018minngaaneersuupput, 2018imi kommunep ingerlatsiviani naliliisoqarneraninngaaniit aallaaveqartumik.

Kort 2: Kommune Kujaallermi immikkut atortut



Timersortarfiit

Illoqarfiit annerit pingasut tamarmik timersortarfeqarput, nammineq pigisutut ingerlanneqartunik.

Tabel 4: Kommune Kujallermi timersortarfiit

Sumiiffik	Nassuiaataa atorneqarneralu	Qanoq issusaa aserfallatsaaliorneqarneralu
Nanortalik	Timersortarfik 1991imeersaq, imminut pigisoq. Atuarfiup timersortarfik ulluunerani atortarpaa, sapaatillu akunnerata naanerani, tamatuma kingorna peqatigiiffiit atortarpaat. Inniminnerneqartaqaaq (piffissap 90 pct-ata missaani).	Aningaasatigut kinguleruttoorutit (2015): 445.000 kr. Aserfallatsaaliorneqartariaqarpoq (2017): 1,7 mio. kr.
Narsaq	Timersortarfik 1982meersaq, imminut pigisoq. Ulluunerani atuarfimit meeqquerivinniillu atorneqarnerusarpoq. Ullut 54 pct.-ii inniminnerneqarsimasarpoq.	Aningaasatigut kinguleruttoorutit: 5.000 kr. Aserfallatsaaliorneqartariaqarnera: 1,9 mio. kr. (2021 kingornaanerusoq)
Qaqortoq	Timersortarfik 1973nisaaq imminut pigisoq, inersuartaa 20x40 meterit isiginnaartunut inissalik fitnessertarfeqarlunilu. Sapaatip akunneranut 101,5 akunnerit ammasarpoq ulluuneranilu kommunep paaqqinnittarfiinit attartorneqartar-luni. Unnuit 93 pct.ii attartorneqartarput, sapaatip akunnerata naanerani 58 pct. Peqatigiiffik K33 peqatigiiffiit akorganni attartortuunerusarpoq.	Qaliaa silataalu iluarsartuunneqartariaqarput. Efterslæb (2015): 43.000 kr. Aserfallatsaaliorneqartariaqarpoq: 578.000 kr. Pitsaassusia naliliiffigineqaaqqissimavoq 2025ip naaleranerani. Nalunaarusiami 2015iminngaaneersuminnarnit annertunerujussuarmik iluarsartuunneqartariaqalersimavoq. Periutsit assigiinngitsut atorneqarsimapput assersuunneqarsinnaanngitsut.

Paasissutissat Naalakkersuisuniit najukkamilu paasissutissiisunit pissarsiaapput.



2025imi naalakkersuisut naliliisimanerat naliliiffigineqarmat Kommune Kujallermi timersortarfiit pingasut katillutik kinguuttooruteqarsimapput iluarsartuunneqarnissamik 493.000 kr. nalingannik. Pisariaqartitsinerpaajulluni Nanortalimmiittoq. Taava siunissami 4,2 mio. kr pisariaqartinneqartussaapput – pingaartumik Nanortalimmi Narsamilu timersortarfinnut tunngatillugu.

Qaqortumi atuisut timigissartarfimmik isiginnaartartullu ingisartagaannik allisitserusukkaluarput. Maannakkut mikival-laalersimagami, timersortarfillu nunatsinni pissartanngorniunnissanut akuerineqarsinnaannginnami isiginnaartunut inissakippallaaqimmat.

Atortunik suleqatigiissuteqarneq

Qaqortumi kommune timersortarfiup imminut pigisup siulersuisuini issiatitaqarpoq, ilaatigut kommunemit paaserusunneqarmat timersortarfiup qanoq atorneqartarnersoq, timersoqatigiiffiillu piffissap atugassatik ilumut atortarne-
raat paasisaqarfigerusullugit.

Timersortarfik aalajangersimasumik ingerlatsinermut taperneqarneq ajorpoq, pinartumilli iluarsartugassaqaqtillugu kommunemut akissaminik qinnuteqarsinnaasarpoq.

Ataavartumik Qaqortumi, Nanortalimmi Narsamilu kulturi-mut sunngiffimilu immikkoortortaqaqarfinni ataatsimiittoqar-tarpoq sumi aserfallatsaaliisoqassanersoq eqqartorniarlugu.

Kommunep arsaattarfii teknikkikkut aqutsisoqarfimmiit ingerlanneqartuupput, taannalu Qaqortumi qitiusumik allaffeqarpoq.

Timersoqatigiit Kattuffiannit suleqateqarneq

Timersoqatigiit Kattuffiat Kommune Kujallerlu suleqatigiin-nissamat isumaqatigiissusiorput ukiuni 2025-2027 atuuttusamik pingaarnersut siunertarineqarlutik:

1. Timersornermut neqeroorutaasartut piorsaaffigalugit, atuarfinni timi atorlugu aallunneqartartut aqqusinerni timersornernik GAME’llu ingerlattagaanik ilaartorlugit
2. Timersornerup iluani kajumissutsimik sullissisarneq si-
uarsaaffiginiarlugu – soorlu Sammisassat atornerisigut, allaffissornikkut suliaassat oqilisarlugit takoriaannanngortillugillu.

Timersornermut ingerlanissamullu periusissiat

Kommunep pilersaarusiorluni periusissiaa 2023 – 2027 imaqarpoq timersornerup tungaatigut angorusutanik arla-linnik:

- Atuarfiit atuanngiffeqarnerini timersortarfiit ammatit-tarlugit
- Silami aallunneqarsinnaasut piorsaavigalugit
- Nanortalimmi Timersornermut højskolemik pilersitsil-luni
- Nalagaaffiit Peqatigiit peqqinnissaaq inuunerissaarnis-sarlu pillugit nunarsuarmi anguniagaanut ilanngussilluni
- Meeqquerivinni atuarfinnilu aallutassat amerlisillugit
- Utoqqaanerusunut timersuutunik arlaqarnerusunik neqerooruteqartarluni
- Timersuutit ilaat unammisarnerillu pitsanngorsaaffi-galugit.

Peqqinnissamat inuunerissaarnissamullu periusissiaq 2022-2032 ukuningga eqqumaffiginnippoq:

- Pinnguarfiit amerlanerit inillu sammisaqarnartut
- Aallutassatut neqeroorutit erseqqinnerulersillugit
- Inuit ilinniartillugit, meeqqat, inuusuttut utoqqaallu timiminnik atuisinnaassuseqarnerinut tunngasutigut
- Peqatigiiffinni meeqqat amerlanerulersillugit – aamma timersornissaminnik sungiussisimanngitsut akorganni
- Kajumissutsiminnik suliaqartartunik nutaanik pissarsil-luni.



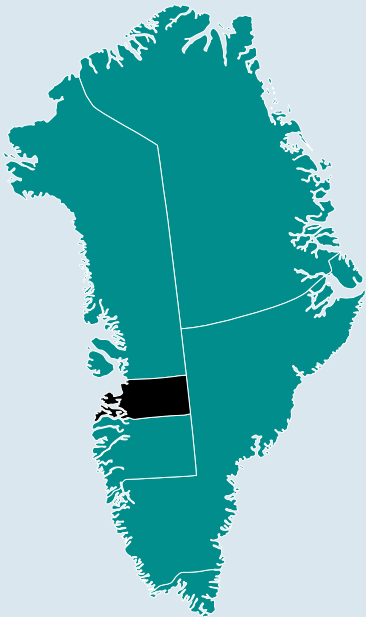
Kommune Qeqertalik

Kommune Qeqertalik 5.969inik innuttaqarpoq illoqarfinnut sisamanut nunaqarfinnullu arfineq-pingasunut agguataarneqarsimasunik, illoqarfiit annersaraat Aasiaat (2.992nik innuttaqartoq). Kommune 62.400 km2-nik annertussuseqarpoq, kujammut Qeqqata Kommuneanut avammullu Avannaata Kommuneanut tillilluni.

Naatsorsuutigisat 2025imeersut malillugit 2035imi innuttaasut 750it missaannik ikileriaateqassapput – 5.969niit 5.217nut.

Kommunep timersornermut timigissarnermullu tapiinera Kommunep tapeeriaasia kingullermik 2023imi nutarterneqarpoq. Tapiissutit matususertarpaat angalanerit taavalu timersoqatigiiffiit attartornerannut aningaasartuutaannut.

Aningaasartuutit katillugit amerlassusaat ukiumoortumik annertussuserneqartarpoq sumiiffinnullu sisamanut agguarneqartarluni kommunemi illoqarfinni annernut tut-tussanngortinneqartartunik, innuttaasut illoqarfinni qassiuneri malillugit aningaasat amerlassusilerneqartarlutik.



Kommune Qeqertalik tapeeriaatsit

Angalanerit tapiissutit

- Meeqqat inuusuttullu
 - Nunatsinni unamminerit 90 pct angullugit taperneqartarput
 - Nunani avannarlerni/Europami unamminerit 40 pct. Angul-lugu taperneqartarput (Ukiumut ataasiarluni timersoqatigiiffik ataaseq)
- Inersimasut
 - Anngunniunernerit ajuganniutivinnernullu 60 pct. Angullugu Nunatsinni pissartanngorniunnerit
 - Oldboys/-girls: pisortatiguunngitsut 50 pct. angullugit Nunatsin-ni pissartanngorniunnerit
- Utoqqaat
 - Timersornermi aaqqissuussanut 60 pct. angullugit
- Tamarmik
 - Kommunemi pissartanngorniunnerit 50 pct. angullugit
 - Kattuffiit nunaqarfinni 1.500 inorlugit innuttalinni aaqqissuus-sippata 80 pct. angullugit

Atortunut tapiissutit

- 100 pct. Matussuserneqartarput meeqqat inuusuttullu 18it inorlugit ukiullit
- 100 pct. Matussuserneqartarput utoqqaat, innarluutillit, siusinaar-lutillu sulisinnaajunnaarsimasut
- Inersimasut (18+): kommuneni attartornermut akit kommunep ukiu-moortumik akigitittagaa naapertorlugu (2025imi akunnermut 41 kr.)
- Aasiaat Timersortarfianni imminut pigisumi immikkut malittarisas-saqarpoq: inersimasut (18+) attartornerat 90 pct.nik matuneqartar-poq

Sungiusaasunut tapiineq

- Meeqqanut inuusuttunullu sungiusaasut (18it inorlugit ukiullit): sæsonimut sungiusaasumut ataatsimut 5.000 kr. angullugit.



Wirestock/Getty Images

Kommune Qeqertalimmi timersornermut atortut

Kommune Qeqertalik illoqarfinni nunaqarfinnilu 18inik timersorfiusinnaasunik peqarpoq. Kom-munep atortuutai annerusumik arsaattarfiupput, timersortarfissuit timersortarfeeqqallu aammalumi fitnessertarfeqarluni. Aasianni arsaattarfik arsaaffiup ataani imeqartarneranik ajornartorsiortitsisarpoq, taamaasillunimi maniilasugami nunatsinnilu pissar-tanngorniunnissamut arsarfissatut piukkunnartarani. Arsaattarfiup naqqata taarsernissaanut aningaasanik immikkoortitsisoqareerpoq.

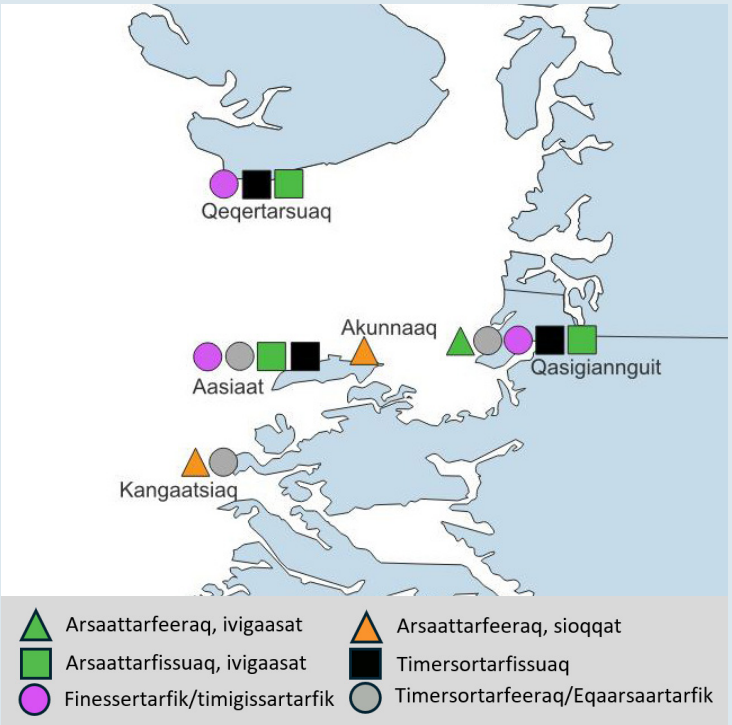
Tabel 5: Kommune Qeqertalimmi timersorfiusin-naasut

Illoqarfik/ nunaqarfik	Faciliteter
Aasiaat	Arsaattarfissuaq (ivigaaraasalik), timersor-tarfissuaq, timersortarfeeraq/eqaarsaar-tarfik, fitnesscenteri/timigissartarfik, ujakkaartarfik, disc golf-ertarfik, silami sungiusaatit
Kangaatsiaq	Arsaattarfeeraq (sioqqat), timersortar-feeraq / eqaarsaartarfeeraq
Qasigiannugit	Arsaattarfissuaq (ivigaaraasalik), arsaattarfeeraq (ivigaaraasalik), timersortarfissuaq, timersortarfeeraq / eqaarsaartarfeeraq, fitness’ertarfik/ timigissartarfik, ujakkaarfik, silami sungiusaatit
Qeqertarsuaq	Arsaattarfissuaq (ivigaaraasalik), timersor-tarfissuaq fitness’ertarfik/timigissartarfik, ujakkaartarfik
Akunnaaq	Arsaattarfeeraq (sioqqat)

Kommunep 2025imut missingersuutaat malillugit aningaasaliiffissat suli malinnittussaapput:

- 500.000 kr. Qeqertarsuarmi arsaattarfiup imaanut assiaqutilersornissaanut
- 11 mio. kr. Kangaatsiami ivigaasaaqqanik arsaattarfitta-arnissamut (2025-2026)
- 1,4 mio. kr. Qeqertarsuarmi sisoqarfiup majuartatiler-nissaanut
- 800.000 kr. Aasianni sammisassaqaartitsiviliornissamut

Kort 3: Kommune Qeqertalik atortut immikkut ittut



Eckart Meyer/Getty Images

Timersortarfiit

Kommunemi illoqarfinni annerni sisamani pingasut timersortarfissuaqarput.

Tabel 6: Kommune Qeqertalimmi timersortarfiit

Sumiiffik	Nassuiaataa atorneqarneralu	Qanoq issusaa aserfallatsaaliorneqarneralu
Aasiaat	Timersortarfik 1977imeersoq, imminut pigisoq fitnessertarfitalik nammineerluni allamik pigineqartoq. Timersortarfimmik attartorfissat nutaat pilersaarutigineqarput meeqqat inuusuttuaqqallu salliutlerniarlugit. Piffissanik agguaassinerit: Atuarfiit 25 pct., peqatigiiffiit 51 pct. (futsal, assammik arsarneq, sulorarneq, ujakkaarneq) utoqqaallu sapaatip akunneranut akunnerit sisamat. 20 pct. Atorneqanngiffia (21 timer).	Nateq nutartigaavoq, timersortarfilli nutaanngil-luni. Ukiukkut nillertaqaaq, qanittukkut igalaat imikoorfiillu timersortarfimmeersut taarsersorne-qarput. Qalialernissaanut tapiineq 2018imi pivoq. Aserfallatsaaliorneqartariaqarpoq 2017-2027: 4,4 mio. kr.
Qasigiannugit	Timersortarfik 1990meersoq, kommunip pia. Atuisut kisitsisitalersugaanngillat.	Kissarsuut taarserneqarpoq 2022-2023 Aserfallatsaaliorneqartariaqassusia 2017-2027: 2,7 mio. kr.
Qeqertarsuaq	Timersortarfik 1985meersoq, 2003mi allannngortiterneqarpoq, kommunep pigaa. Atuinerit kisitsisilersugaanngillat.	Qalia iluarsartuunneqalerpoq (2023). Aserfallatsaaliorneqartariaqassusia 2017-2027: 1,8 mio. kr.



Naalakkersuisoqarfiup 2015imi misissuina naliiffigine-qarpoq, Kommune Qeqertalimmi timersortarfiit pingasut aserfallatsaaliorneqarnissaminni kinguaattooqqanngitstu, kingornali katillugu 8,85 mio. kr pisariaqartinneqalerumaar-tut ingammik ukiuni 2021-2027.

- Aasianniinnermi timersortarfik atuariullu eqaarsaartarfia pillugit paasissutissanik katersisoqarpoq.
- Peqatigiiffiit meeqqat inuusuttuaqqallu 18it inorlugit ukiullit atunngitsuugaannut akiliineq ajorput.
 - Atuarfiup ilinniarnertuunngorniarfiullu timersortarfim-mik atuisarnitik qanittukkut annikillingaatsiarsimavaat. Taamaattumi atunngitsoorneqartarpoq ingammik ataasinngornerup ullaap tungaani sisamanngornerlu tamangajaat.
 - Siunissami pitsanngorsagassatut kissaatigineqarput ilaatigut qaqsarfik (tribune) kiisalu kiassaati nutaat.

Atuarfiup eqaarsaartarfia peqatigiiffinnit atorneqartarpoq atuareernerup kingorna, taakkualu namminneq matuer-saateqarput. Naterli nungullarsimaqimmat ajornartorsiortit-sisarpoq, sukkitsitsisarami, aasakkullu assut kiattarluni.

Atortut pillugit suleqatigiinnerit

Kommune naapertorlugu illoqarfiit tamarmik aqutsisoqar-tarput immikkoortoqarlutillu timersornermut, kulturimut, sunngiffimmut, teknikkemut avatangiisinullu tunngasutigut. Illoqarfiillu tamarmik timersornermut atortunillu aserfal-latsaaliinissaminnut immikkut missingersuuteqartarlutik. Ataavartumik ataatsimiittoqartarlunilu illoqarfiit akornganni ataqatigisisaarisuqartuatarpoq.

Peqatigiiffiit timersortarfinnik atuigaangamik meeqqanut inuusuttuaqqanullu 18it inorlugit ukiulinnut taava kom-munep aningaasartuutit tamaasa akilertarpai. Kommunep timersortarfiullu imminut pigisup akornganni isumaqati-giissusiortoqarsimanngilaq timersortarfiup attartorneranut annerpaamik qanoq akeqaaqusaanissaannut tunngasunik.

Peqatigiiffiit akiligassatik kommunemut nassiutiinnartar-paat, kommunellu akiliinnartarlugit. Kissaatigineqarporlu ingerlatsinerimut aalajangersimasumik akiliisalnissaq ataavartumik akiliisaqattaarnerit pinngitsoortinniarlugit.

Aasianni timersortarfiup aserfallatsaaliorneqarnissaanut tunngatillugu immikkut aningaasaliissutissaqanngilaq. Aasianni arsaattarfik kommunemit ingerlanneqarpoq, allani aserfallatsaaliorneqarnissaanut pisariaqartitsinerit teknikke-qarfimmit avatangiisinullu ingerlatsivimmit naliliiffigineqar-tartut.

Aasianni timersortarfiup imminut pigisup siulersuisui kom-munemit marlunnik sinniisuartitaapput.

Suleqatigiinneq ineriartornerlu

- Kommune anguniagassaqaalereerpoq, taamaattumik:
- Aaqqissuussamik timersortarneq siuarsaaffigineqartus-saavoq
 - Avatangiisit aallutaqarluartut pilersinneqasapput
 - Ukiut apeqqutaatinnagit peqatigiissinnaanerit taparser-neqartassapput timersorneq aqutigalugu.

Ukiunut 2025-2027 kommunemut pilersaarut nutaaq suliarineqaleruttorpoq. Politikikkut aamma siunnersuuti-gineqareerpoq Qasigiannugani timigissartarfik timersortar-fimmiittoq allilertorneqassasoq, assut kissaatigineqarmat inissaalatsitsisoqartarlunilu.



Qeqqata Kommunია

Qeqqata Kommunია Kalaallit Nunaata kitaaniippoq 115.500 km²-nillu annertussuseqarluni. Kommune katillugit 9.179nik innuttaqarpoq, illoqarfinnut marlunnut nunaqarfinnullu arfinilinnut siaruaassimasunik. Innuttaasut 13 prct-iisa missaat nunaqarfinni najugaqarput.

Nunatta Naatsorsueqqissaartarfia naapertorlugu innuttaasut 2035imi 8.514inik ikileriaateqassapput. Tassa 2025imiit innunnik 650it missaanniittunik ikileriaateqassallutik.

Qeqqata Kommuniani timersoqatigiiffinnut tapiinerfit

Ilaasortat

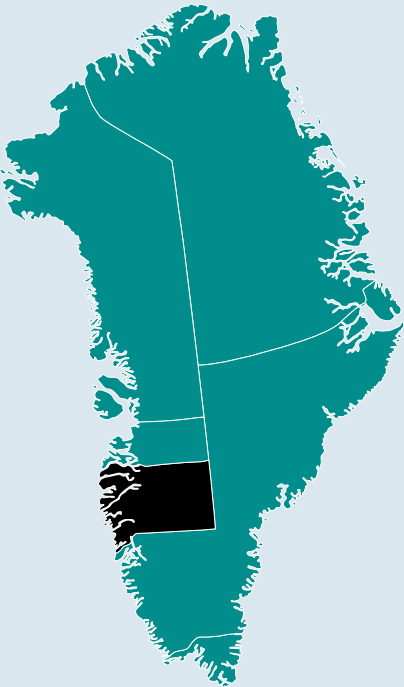
- Kommune peqatigiiffinnut meeqqanik inuusuttuaqqanillu 18it inorlugit ukiulinnut tapiissuteqartarpoq, ilaasortat amerlassusaannut naapertuussarneqartartumik.
- Tapiiffigineqarnissamut kisitsisit arfineq-marlunnut avinneqarsimapput: Peqatigiiffik 0-24inik ilaasortalik 2.000 kr.- nik tapiiffigineqartarpoq, ilaasortaqaarnepaaq 10.000 kr.-nik tapiiffigineqartarpoq 200it sinnerlugit ilaasortaqaaraangami.

Angalanerit

- 100 pct. Meeqqat inuusuttullu peqataanissaminnut tapiiffigineqartarput imaluunniit nunatsinni pissartanngorniunnerinut meeqqalluunniit unamminerinut tapiiffigineqartarlutik
- 30 pct. Inersimasut peqataanissamut akiliutaannut billetsinulluunniit tapiissutigineqartarput
- Najugaqarnissaannut nerisassaannullu tapiisoqarneq ajorpoq
- Nunatsinni pissartanngorniuttoqarnerani nukapiaqqat/angutit holdii ataatsit aammalu niviarsiaqqat/arnat holdii ataatsit tapiiffigineqartarput
- Immikkut holdit allat peqataanerit immikkut naliliifiqnerisigut aatsaat tapiiffigineqartarput
- Piumasaaqat: Angalanermut tapiissutinik pissarsisut kommunep aaqqissuussinerini kajumissutsiminnik suliaqartassapput.

Atortut

- Peqatigiiffiit ataasiakkaarlutik timersortarfimmik attartornerminnut ukiumoortumik ataasiarlutik tapiiffigineqartassapput (katillugit tapiinerit sisamat angusinnaasarlugit)
- 75 pct. Tapiinerit anartarfilerinernut, innaallagisamut, kiassarnermut imermullu timersoqatigiiffiit illuutaannut 100 pct. Tapiinerfit immikkut aningaasartuutitut soorlu sisorarfiit ujakkaartarfiillu atortuisa orsussaannut.



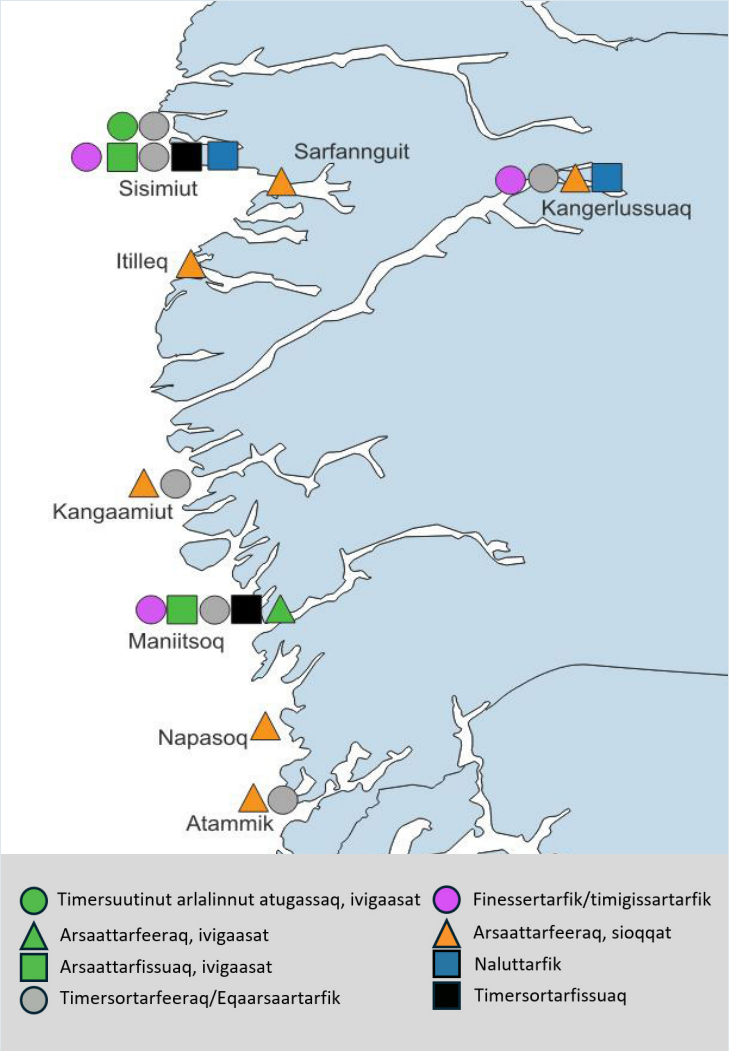
Qeqqata Kommuniani timersortarfiit

Qeqqata Kommunია inuttussusaanut naleqqiukkaanni – Kalaallit Nunaanni nuna tamakkerlugu timersorfissanik peqarnerpaajuvoq. Kommunep ingerlatsivia malillugu 2018miilli timersorfissanik nutaanik nalunaarsueqqittoqarsimangilaq.

Tabel 7: Qeqqata Kommuniani timersortar

Illoqarfik/nunaqarfik	Atortut
Maniitsoq	Arsaattarfissuaq (ivigaaraasalik), arsaattarfeeraq (ivigaaraasalik), timersortarfissuaq, fitness'ertarfik/timigissartarfik, ujakkaartarfik, sangusaartarfik, sisoraarluni majuartaat/majuartaateeraq, sangusaartarfik (heliskiing)
Sisimiut	Arsaattarfissuaq (ivigaaraasalik), timersortarfissuaq, timersortarfeeqqat/eqaarsaatarfeeqqat marluk, fitness'ertarfik/timigissartarfik, naluttarfik/ammasoq, multibane (ivigaaraasalik) skatertarfik, cykelertarfik, skøjtertarfik, silami fitnessertarfik, ujakkaartarfik, majuartaat/majuartaateeraq marluk, sissami volleyball'tertarfik, pissigaataa arpattarfik
Atammik	Arsaattarfeeraq (sioqqat), timersortafeeraq/eqaarsaartarfik, silami fitnessertarfik
Itilleq	Arsaattarfeeraq (sioqqat), silami fitnessertarfik
Kangerlussuaq	Arsaattarfeeraq (sioqqat), timersortarfeeraq/eqaarsaartarfik, fitnessertarfik/timigissartarfik, naluuttarfik/naluttarfeeraq, cykel'ertarfik, squashbaneq
Kangaamiut	Arsaattarfeeraq (sioqqat), timersortarfeeraq/eqaarsaartarfik, silami fitnessertarfik, sangusaartarfik (heliskiing)
Napasoq	Arsaattarfeeraq (sioqqat)
Sarfanguit	Arsaattarfeeraq (sioqqat) , silami fitnessertarfik

Kort 4: Udvalgte faciliteter i Qeqqata Kommunია



Timersorfiusartut ingammik Maniitsumi Sisimiunilu piupput, nunaqarfiilli tamarmik timersorfissaqarput. Kangaamiuni Napasumilu ivigaaraasalinnik arsaattarfiliortitsiniarluni kommune pilersaaruteqarpoq.

Sisimiuni ivigaaraasanik arsaattarfik maniilersimavoq nunap qeriuannartup aannerata kingunerisaanik. Taamaattumik kommunep misissuileruttorput allami pitsaanerusumi arsaattarfiliorsinnaanerluni. Kommunep misissuileruttorpaattaaq silami nalunnguatarfik atorunnaarmat illup iluani nalunnguatarfimmik pilersitsisoqarsinnaanersoq.

Siornatigut pisuffiit pilersinneqarsimapput, arsaattarfeeqqat aammalu silami timersuutaasinnaasut Sisimiuni, kisianni aserfallatsaaliuinissaat ajornartorsiutaasarsimavoq, soorluttaaq kommunep imminullu piginnittup illuutit pioreersut aserfallatsaaliornissaat ajornartorsiutigereersimavaat – aamma nunap qeriuannartup qeriuinnaarnerata kingunerisaanik.

Timersortarfiit

Qeqqata Kommuniani illoqarfiit marluullutik timersortarfeqarput. Sisimiuni timersortarfik imminut pigisutut ingerlavoq, Maniitsumi timersortarfik qanoq inissisimanersoq ilisimatitsissutigineqanngitsoq.

Tabel 8: Qeqqata Kommuniani timersortarfiit

Sumiiffik	Nassuiarneqarneri atorneqarnerilu	Qanoq issusaat aserfallatsaaliuinerlu
Maniitsoq	Timersortarfik 1978meersoq, imminut pigisoq. Aaqqissugaavoq bane’tut, atisaajartarfilik, qaqusarfilik (tribune) café, fitnessertarfik, sauna, helsekabine, allaffik, lageri aammalu ingerlatsivik illutaaniipput. Paaqqinnittarfinnut inniminnigaasarpqo (nal. 8-15) sapaatip akunnerata naanerani neqeroorutaavoq 0-6-nik ukiulinnut. Peqatigiiffiit timersortarfik atortarpaat nal. 15-23 ulluinnarni aammalu sapaatip akunnerata naanerani, timersortarfik ulikkaavillugu inniminneqqasarluni. Aallunneqartarput: Isikkanik arsaanneq, assammik arsaanneq, sulorarneq, volleyball, taekwondo, basketball. Timersortarfiup attartortinneri annermik futsalimut atorneqartarput.	2015: Kinguuttoorutaasut 10,8 mio. kr. (pingaartinneqarpoq). Aserfallatsaalineqartariaqartut 2017-2027: 1,7 mio. kr. (ingamik 2017).
Sisimiut	Timersortarfik 1972meersoq, imminut pigisoq. Banelerlugu, atisaajartarfilerlugu, qaqusarfilerlugu (tribune), café, fitnessertarfik, sauna, helsekabina, allaffik, lageri aammalu ingerlatsivik illutaaniipput. Arsartartuni SAK inniminniinernik amerlanerpaanik atuisarpoq arsartoqarniassamat: Sapaatip akunneranut 23 timet, assammillu arsarneq: 1,5 timet arfininngornikkut. Atuisut allat: Sulorarneq, taekwondo aallutallu minnerit allat.	2015: Kinguuttooruteqanngilaq. Aserfallaalisooqartariaqarpoq 2017-2027: 9,8 mio. kr. (ingamik 2021-2027).

Naalakkersuisoqarfiup 2015imi misissuinerani naliliisoqarpoq, Qeqqata Kommuniani timersortarfiit annertuumik aserfallatsaaliuisoqarnissaa pisariaqarluinnarteq. Maniitsumi timersortarfik 10,8 mio. kr.-nik kinguuttooqqavoq, Sisimiuni timersortarfik 9,8 mio. kr.-nik pisariaqartitsisoq piffissami 2017-2027 – ingamik ukiuni 2021 aamma 2027 akornganni.

Sisimiut timersortarfianni fitnessertarfeqarpoq, timersortarfiup nammineq ingerlataanik, tulluuttunik timersoqatigii-liortarnermigut iluatsilluaqqinnaartutut taaneqarsinnaavoq – soorlu inuusuttunut ilaqutariinnullu. Atortui paarillua-

gaapput, cafélu maannakkut aqutsisoqanngikkaluarlunim, kioskitut tunisillattaartarnermikullu ingerlalluarpoq.

Najugaqartut akornganni fitnessertarfik allineqarusuppoq, taavalu nalinginnaasumik aallunneqartartunut inissaqarnerulernissaa kissaatigineqarpoq, atuisullu taavaat timersortarfiup silataa aserfallatsaaliorneqartariaqartoq.

Timersortarfik najukkami katerisimaarfiulluuartarpoq, ingamik ukiumoortunik tusarnaartitsisoqartillugu, tamanullu ammasumik aqqissuussinerit, timersortarfinmut nungullartitsisinnaasartut atuisunullu akorngusiisinnaanera oqimaaqatigiissagaalluartoq oqaatigineqarpoq.



Jason Edwards/Getty Images

Attartornermut isumaqatigiissutit aningaasalersorneqarneri

Kommune timersortarfinnut attartuinissamut isumaqatigiissutit aallaavigalugit tapiisarpoq:

Maniitsoq timersortarfik

- Tapiissutaapput 2.849.360 kr. 2025mi
- Timersortarfik peqatigiiffinit atorneqarsinnaasarpoq ulluinnarni nal. 15-23 sapaatillu akunnerata naanerani nal. 9-23
- Kommunep paaqqinnittarfiineersut timersortarfik atorsinnaasarpaat ulluinnaarni pingasuni piffissami nal. 10-12.

Sisimiut timersortarfia

- Tapiissutit 2.785.816 kr. 2025mi
- Peqatigiiffiit ulluinnarni atuisinnaasarput nal. 15.30-23 sapaatip akunnerata naanerani nal. 9-22
- Kommunep paaqqinnittarfiisa timersortarfik atorsinnaasarpaat sapaatip akunneranut marloriarluni nal. 12-14 ullunilu pingasuni nal. 9.15-11.15.

Atortut suleqatigiiffigalugit

Qeqqata Kommuniata peqatigiiffiit ataatsimeeqatigaat illoqarfimmi timersorfusunilu aallutassaqatigiittoqarnerulernissaa eqqumaffiniarlugu. Peqataasut arlallit ataatsimiin-nerit iluatsilluartutut nalilerpaat.

Kommunep timersortarfiit attartorfissaat ukiumoortumik agguataartarpai. Atortut attartorneqarnissaanut piffissaliornerit aqqissuussinertut atorneqartarput. Kommuneli malillugu sulii aallussisoqarnerusinnaalluarpoq, agguaanneqarsinnaasunik sulii piffissanik peqarsimassappat.

Ajornartorsiutaavoq kommune killilinnik aningaasaateqarmat kommunep illuutaanik aserfallatsaaliornissaanut killi-

liisarpoq. Silami timigissartarfiit aamma tassani pineqarput, kommunep akiligaanik pilersinneqarsimasut, ingerlanneqar- tuarnissaannut aningaasaliiffigineqarsimanngitsut.

Suleqatigiinneq ineriartortitsinerlu

Qeqqata Kommunua Timersoqatigiillu Kattuffiat takorluuk- kaminnik isumaqatigiissusiorsimapput, 2025 ilanngullugu atuuttussamik. Isumaqatigiissut pingasunik pingaarnernik anguniagaqarpoq:

1. Sunngiffik aallussilluarfiusoq atuarfillu peqataatitsiffiul- luartoq
2. Timersortartuuneq toqqissisimanarteq peqataatitsillu- artuusorlu
3. Ukiut apeqqutaatinnagit peqatigiittarnerit.

- Immikkoortumi siullermi atortut eqqumaffigineqarput ukununga naleqqiullugit:
- Timersortarfinni siulersuisunik, peqatigiiffinnik atuisu- nillu suleqateqarneq atorluannissaaq siunertaralugu
 - Atortut piorsaaffigineqarnerini tulluarsaaffigineqarne- rinilu meeqqat inuusuttullu akuliutsilluarlugit.

- Kommunep pilersaarusionermut periusissiaa ukiunut 2022- 2026 anguniakkanik imaqarpoq:
- Pigeriikkat atortut aserfallatsaaliornissaat
 - Pinngortitaliaruminarnerulernissaa
 - Maniitsumi Sisimiunilu nalunnguarterfittaarnissat.

Kommunalbestyrelsep suleqatigiinnissamut isumaqatigiis- sutaani ukiuni 2025-2029 atuuttumi timersorfiit sallinne- qaqaat.

- Uani pilersaarutigineqarput:
- Sisorarluni lifti nutaaq Sisimiunilu arsaattarfik nutaaq
 - Maniitsumi Sisimiunilu nalunnguarterfittaarniarluni sulini- uteqaaqqinnissat
 - Timersortarfittaarnissamik pilersaarusionerq.



Kommuneqarfik Sermersooq

Kommuneqarfik Sermersooq nunatsinni annerpaajuvoq innuttaqarnerpaajullunilu: 24.226nik innuttaqarpoq 531.900 km²-nik annertussuseqarluni, taamaalilluni Avan-naata Kommuneanit annerulaarluni.

Kommunemi illoqarfiit sisamaapput nunaqarfiillu arfineq-pingasut, kisianni innutta-asut equmasorujussuarmik amerlassuseqarput, Nuuk kisimiilluni amerlanerpaarta-annik najugaqarfigineqarpoq. Innuttaasut 4 pct.-naat nunaqarfimmiuupput.

Kalaallit Nunaat innuttakinnerulissasoq naatsorsuutigineqarpoq, naak Nuuk amer-lanernik nutserarfigineqarnerulissagaluartoq. Kommuneqarfik Sermersuumi inuit 1.300nik ikileriassangatinneqarpoq 2035ip tungaanut - 24.229iniit 2025mi 2025imi 22.905nut ikileriassangatinneqarlutik.

Timersornernut, timersortartunut timigissarnernullu tapiinerit Kommuneqarfik Sermersooq-mi

Kommuneqarfik Sermersooq peqatigiiffinnut aningaasaliisarnerminut malittarisas-sanik 2023imi nutarterpai. Kommuneneni allanisuulli tapiissutaasoq ukiumoortumik tunniunneqartarpoq, kommunalbestyrelsep aalajangigai malillugit.

Agguaassinermi pingaarnerit:

- Aningaasat 82 pct.-ii timersoqatigiiffinnukartuupput, ingerlatsinermut ilaasortat tapiiffigineqarnerinut, ininik attartorner-nut angalanernullu tapiissutaanerusalrutik.
- Aningaasat sinneri atorneqartarput sakkortuumik timersortunut atuanggifeqarnermilu sammisassanut.

Kommuneqarfik Sermersooq-mi timersoqatigiiffinnut tapiisutit

Ilaasortat

- Aningaasat 10 pct.-ii peqatigiiffit tamarmik ingerlanneqarnissaannut assigiimmik agguanneqartarput
- Aningaasat 15 pct.-ii ilaasortat amerlassusii aallaavigalugit agguanneqartarput

Angalanerit

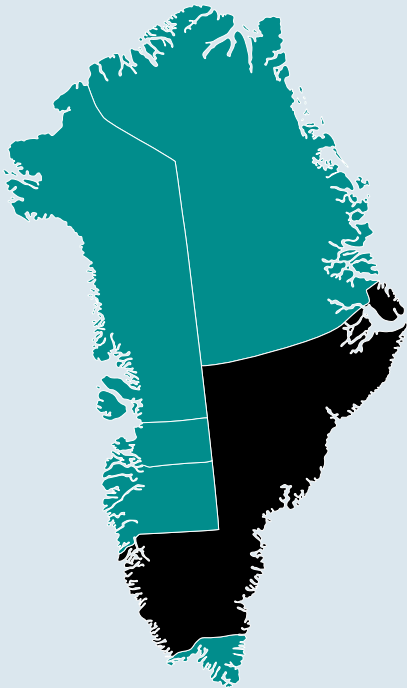
- Aningaasat 75 pct.-ii ingerlatsineranut, ilaasortanut aammalu angalaniarluni tapiissutitut angalanernut atugassanngortitaallutik
- Qinnuteqartut amerlassusaat aallaavigalugit tapiissutit amerlassuserneqartarput

Atortut

- Kommunep timersortarfiinut Nuummilu naluttarfimmut akeqanngitsumik neqerooruteqartoqartarpoq
- Tasiilami sisorartunut majuartaatit Ittoqqortoormiinilumi akeqanngitsumik atugassanngortinneqartarput
- Peqatigiiffiit nammineq illuutillit (kommunemit pigineqanngitsumik) innaaallagissamut, imermut kiassarnermullu 100 pct-mik tapiiffigineqartarput

Tapeeriaatsit allat

- 3 pct.-ii Sinaakkutissatut aningaasaliissutit sakkortuumik aaqqissuussamillu timersornernut atorneqartarput (soorlu Arctic Circle Race, Ironman)
 - o Peqataasut tamarmiullutik ataateq 1.500 kr. angullugit tunineqartarpoq
 - o Paamiuniit, Tasiilamiit, Ittoqqortoormiiniit eqqaaniillu peqataasut 3.000 kr. angullugit
- Sinaakkutissanut aningaasaliissutit 15 pct.-ii atuarfiunngitsumi aallutanut atorneqartarput peqatigiiffinnit aaqqissorneqarsimasu-nik
- Peqatigiiffiit tapiiffigineqartut, minnerpaamik akunnerni sisamani meeqqat inuusuttullu atuanggifeqarnerini aallussissapput ilaasortaangitsut pinerullugit.



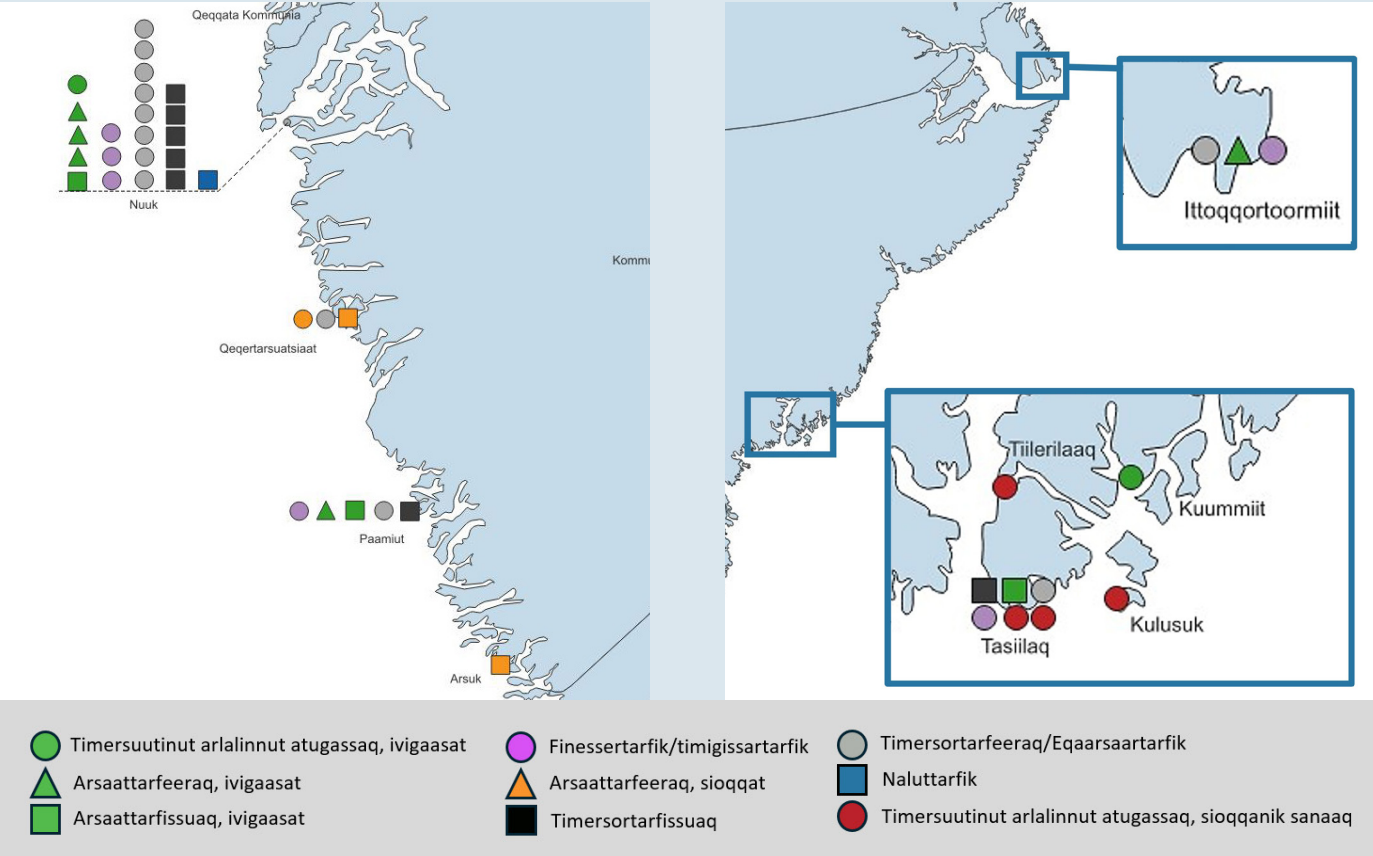
Kommuneqarfik Sermersuumi timersorfiit

Kommuneqarfik Sermersooq timersorfiusinnaasunik 50inik peqarpoq. 2018imiilli sulissutigineqarpoq Inussuk-Atuarfik Nuum-miittoq. Suli ammarneqanngilaq, minnermilli timersortarfeeraqarpoq/eqaarsaartarfeeqarpoq. Nuuki illoqarfiit pingaarnersaat arlalippassuarnik timersorfiusinnaasunik pilik. Nunaqarfinni arfineq-pingasuni arfineq-marlunni timersorfiusinnaasunik peqar-poq, Kapisillit kisimik timersorfiusinnaasumik peqanngillat. Nuummi misissueqqissaarnerit takutippaat, ivigaaraasat taarserne-qartariaqartut, issi imerlu aputip aaneraneersoq patsisalluni.

Tabel 9: Kommuneqarfik Sermersooq-mi timersorfiusinnaasut

Illoqarfik/nunaqarfik	Atortut
Ittoqqortoormiit	Arsaattarfeeraq (ivigaaraasalik), timersortarfeeraq/eqaarsaartarfik, sisorarluni majuartaat/majuartaateeraq, fitnessertarfik/timigissartarfik
Nuuk	Arsaattarfissuaq (ivigaaraasalik), arsaattarfeeqqat pingasut (ivigaaraasallit), timersortarfissuit tallimat, ti-mersortarfiit/eqaarsaartarfiit, fitnessertarfiit/timigissartarfiit pingasut, naluttarfik, multibaneq (ivigaaraasalik) ujakkaartarfik, sisoraatinik majuartaatit marluk, skatertarfik, golfertarfik
Paamiut	Arsaattarfissuaq (ivigaaraasalik), arsaattarfeeraq (ivigaaraasalik), timersortarfissuaq, timersortarfeeraq/eqaarsaartarfik, fitnessertarfik/timigissartarfik
Tasiilaq	Arsaattarfissuaq (ivigaaraasalik), timersortarfissuaq, timersortarfeeraq/eqaarsaartarfik, fitnessertarfik/timigis-sartarfik, ujakkaartarfik, sisorarluni majuartaat, multibanet marluk
Arsuk	Arsaattarfissuaq (sioqqat)
Kulusuk	Multibaneq (gumminik natilik)
Kuummiit	Multibaneq (ivigaaraasalik)
Qeqertarsuatsiaat	Arsaattarfissuaq (sioqqat), timersortarfeeraq/eqaarsaartarfik, multibaneq
Tiilerilaaq	Multibaneq (gumminik natilik)
Sermiligaaq	Multibaneq (ivigaaraasalik)
Isertoq	Multibaneq (ivigaaraasalik)

Kort 6: Kommuneqarfik Sermersuumi immikkut atortut – kitaani kangianilu



Timersortarfiit

Illoqarfinni annerni timersortarfeqarpoq – taamaallaat Ittoqqortoormiit minillugit, timersortarfeeralik/eqaarsaar-tarfilik.

Tabel 10: Idrætshaller i Kommuneqarfik Sermersooq

Sted	Nassuiaaneq atorneqarneralu	Qanoq issusaa aserfallatsaalii-nerlu
Nuuk – Godthåbshallen	Imminut pigisoq, 1969meersoq, 2013imi allanngortitaaq. Iluaniipput as-sammik arsaattarfik, fitnessertarfik qitittarfillu. Ammasarfigai ulluinnarni nal. 8-23.30. Siulersuisut ukiumoortumik piffissanik agguaasarput. Peqatigiiffiit timersortarfimmik atuinerit 75 pct-miippoq, atuisut allat 4 pct. Kiisalu atorneqarneq ajorpoq 21 pct. Aallunneqartarput isikkamik arsarneq, sulorarneq, volleyball, assammik assammik arsarneq, eqaarsaarnerlu	2015: Kinguaattoorutai 690.000 kr. Aserfallatsaaliortariaqarnera 2017-2027: 569.000 kr.
Nuuk – Inussivik	Kommunep pigaa 2001imiilli. Attartorneqartarneranut nalunaarsukkat pissarsiassaanngillat.	2015: Kinguaattoorutai 48.000 kr. Aserfallatsaaliorneqartariaqarnera 2017-2027: 108.000 kr. (2021-2027mi naliligaq).
Nuuk – Nussuaq	Kommunep pigaa timersortarfik 1988miilli. Atuarfiit atuinerat 39 pct nal. 8-16, peqatigiiffiit atuinerat 60 pct. (arsar-tartuunerusut atuisuullutik). Atunngiffia 2 pct. Aallutat isikkamik arsarneq, assammik arsarneq, sulorarneq.	2015: Kinguuttooruteqanngilaq. Aserfallatsaaliorneqartariaqarnera 2017-2027: 600.000 kr. (Ingammik ukiuni 2021-2027).
Paamiut	KKommunep pigaa 1981miit. Peqatigiiffiit timersortarfimmik atuinerat piffissap 48 pct.-aniippoq (ingammik assammik arsarneq, taekwondo, nerrivimmi arsaararneq, sulorarneq, isikkamik arsarneq utoqqaallu atuinerat), 23 pct. Atuarfinnut/paaqqinnittarfinnut attartortinneqartarpoq, 11 pct allat atuisut atortar-paat, sinnerani atorneqarneq ajorluni.	2015: Kinguuttooruteqanngilaq. Aserfallatsaaliorneqartariaqarnera 2017-2027: 2,65 mio. kr. (anner-paartaa ukiuni 2021-2027).

Naalakkersuisoqarfiup misissuina 2015imi naliliisoqarpoq Kommune-qarfik Sermersuumi timersortarfiit aserfallatsaaliorneqartariaqartut. Timersortarfiit tamarmik minnerusu-mik annerusumilluunniit kinguutto-oruteqarsimapput, ingammilli Paami-uni timersortarfik 2017ip tungaanut aserfallatsaaliorneqartariaqarami naleqartumik (2,65 mio. kr.).

Inussiviup ingerlanneqarnera nam-minersortumik ingerlakannersima-voq, aqutsisoqarfilli timersortarfiup pisortaanik ilaannikkut ataatsimeeqa-teqartarpoq. Annertunerusumik pisisussaqaartillugu Kulturimut Sunn-giffimmullu pisortaq akuersiseqqaar-neqartarpoq.

Arlalitsigut misinnartarpoq peqatigii-fiit timersortarfimmi piffissat pissarsi-atik atorneq ajoraat, timersortarfim-mili pisortaq periarfissinneqanngilaq atuilluarnerulertoqarnissaanut iliuuseqarsinnaanngornissaanut.



Atortut suleqatigiissutigalugit

- 2025mi 2 mio. kr. immikkoortinneqarsimapput atortu-nik misissuinissamut atugassatut, kommunep timersor-nermut atugassarititai suunersut qanorlu atorneqarti-gisarnersut nalunaarsorniarlugit.
- Kulturimut sunngiffimmullu aqutsisoqarfik pingasunik ingerlaffissatigut atuuttarpoq: Nuuk, kangiani kitaanilu sineriammi. Nuummi ingerlatsivik periusissiukkamik siamasissumik sulisarpoq, kangiani Kitaanilu ulluinnarni namminersortutut ingerlasartut.
- Nuup Timersortarfissuani kommunemeersut timersor-tarfiup imminut pigisup siulersuisuiniititaqarpoq.

Suleqatigiinneq ineriartortitsinerlu

Timersoqatigiit Kattuffiat suleqatigalugu Kommuneqarfik Sermersooq timersuutit piorsarneqarnissaanik salliu-tsini-arluni aalangiisimavoq:

1. Innuttaasut amerliartornerat ilutigalugu naammattu-nik atortussanik sanaartortoqassaa kinguuttoornerit killilersimaartinniarlugit
2. Assigiinngitsunik atorneqarsinnaasunik atortoqarnis-saq – silami atorneqarsinnaasunik aamma imaqarpoq, eqaatsumik atorneqarsinnaasussat pioreersunillu ator-luaanerunissaq siunertaralugu.

Kommunep pilersaarusionernmut periusissiaa 2023me-ersoq aalajangersimasunik anguniagaqarpoq:

- Sumiiffiit atorluarneqartartut 50 pct.-ii timip aalatin-neranut qasuersaartarfittullu atorneqassapput.
- Illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani atortut nammine-erluni aaqqissuiffigineqarsinnaasut atorsinnaasullu pilersinneqassapput.
- Meeqqat inuusuttuaqqallu timiminnik atuinerat ullormut akunnermik sivikinnerpaamik sivisussuse-qartassaaq, 10 pct-imik qaffariaateqarluni.

Kommunep kissaatigaa assigiingitsorpassuarnut atorlu-arneqarsinnaasumik timersorfissaqalernissaaq, utoqqaat timersornissaannut, fitnessimut, eqaarsaarnermut, atletikkimut, qallornermut, crossfit’imut, isikkamillu arsarnermut atorneqarsinnaanngorlugu aaqqissuussa-mik. Taakku saniatigut pilersaarusiorneqassapputtaaq:

- Sunngiffimmi pas’sit naluttarfirmullu akeqanngitsu-mik isertarsinnaanissaaq
- Nuussuarmi sisorarfimmut majuartaateeraq
- 6-17inik ukiulinnut ukioq ataaseq timersortarfim-mut ilaasortaasinnaanngornissaaq
- Ivigaaraasat, sioqqanik sanaat arsaattarfiit, multiba-net, sisorarluni majuartaatit, silami timigissartarfis-sat atortussai allanilu sunngiffimmi aallunneqarsin-naasussat.



